

พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล
อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

พรชนก บัวน้อม

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ธันวาคม 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

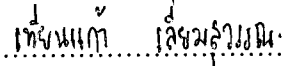
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ พรชนก บัวนิ่ม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.สุปราณี ธรรมพิทักษ์)

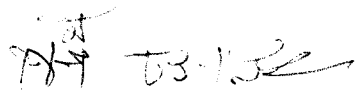
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพชร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุปราณี ธรรมพิทักษ์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนีย์ ธารเสนา)

วันที่...25...เดือน.....ธันวาคม.....พ.ศ....2558.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือสนับสนุนอย่างดียิ่ง และงานนิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี โดยเฉพาะอาจารย์สุปราณี ธรรมพิทักษ์ ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการจัดทำงานนิพนธ์ในครั้งนี้ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่า รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณประโยชน์ตลอดจนดูแลเอาใจใส่ในการทำงานนิพนธ์อย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ และสมาชิกในครอบครัวทุกคน กำลังใจที่สำคัญของผู้ศึกษา และคอยให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านคำแนะนำ การจัดเก็บข้อมูล และให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ด้วยดี และขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีโดยความร่วมมือจากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตและเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราในอนาคตต่อไป

พรชนก บัวน้อม

56930212: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย/ บางปะกง/ ฉะเชิงเทรา

พรชนก บัวนิ่ม: พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา (BEHAVIOR ON HOUSEHOLD WASTE MANAGEMENT IN HOMSIN SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, AMPHOE BANG PAKONG, CHACHOENGSAO PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: สุปราณี ธรรมพิทักษ์, IMAS. 92 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ในส่วนของรายด้านในแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ย มากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ และด้านการลดจำนวนตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้ซ้ำ
2. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

56930212: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A.
(GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: BEHAVIOR ON WASTE MANAGEMENT/ BANG PAKONG/
CHACHOENGSAO PROVINCE

PORNCHANOK BAUNIM: BEHAVIOR ON HOUSEHOLD WASTE
MANAGEMENT IN HOMSIN SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
AMPHOE BANG PAKONG, CHACHOENGSAO PROVINCE. ADVISOR: SUPRANEE
THAMMAPITAK, IMAS., 92 P. 2015.

The purpose of this study was to examine and compare behavior on household waste management in Homsin Sub-district Administrative Organization, Amphoe Bang Pakong, Chachoengsao Province. The instrument used to collect the data was a questionnaire with a level of reliability of 0.75. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA.

The results of this study were as follows:

1. It was revealed that behavior on household waste management in Homsin Sub-district Administrative Organization, Amphoe Bang Pakong, Chachoengsao Province was found at a very good level. When considering each aspect, it was shown that the aspect of waste management in relation to repairing was rated with the highest means, followed by the aspects relating to recycling and reducing, respectively. The aspect of waste management that was rated with the lowest means was reusing.

2. No statistically significant differences were found in behavior on household waste management among the subjects with different gender, age, educational level, occupation, and monthly income.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตในการวิจัย	5
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย	9
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์	24
นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน	27
ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
เกณฑ์การแปลผล	49
4 ผลการวิจัย.....	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
สรุปผลการศึกษา.....	70
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	87
ประวัติย่อของผู้วิจัย	92

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายหมู่บ้าน	46
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	51
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	51
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา	52
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามอาชีพ	52
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อครัวเรือน	53
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการลดจำนวน	54
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความ และการจัดอันดับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการใช้ซ้ำ	56
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่	58
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่	60
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความ และการจัดอันดับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการหลีกเลี่ยง	62
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน	64
13	เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอายุ.....	65
15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
16	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพ	66
17	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามรายได้ต่อครัวเรือน.....	67
18	เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามสมมติฐาน การวิจัย	67

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	6
2	ลำดับความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย.....	15
3	การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามลักษณะประเภทของขยะ	20

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทย (Municipal solid waste) นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานไม่ว่าจะเป็นปริมาณการผลิตขยะที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากสถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2556 มีปริมาณขยะมูลฝอยถึง 26.77 ล้านตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียง 7.2 ล้านตัน ที่เหลือเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้เพียง 5.1 ล้านตัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของประชาชน โดยขยะชุมชนที่เกิดขึ้นสามารถจำแนกตามองค์ประกอบได้ 4 ประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป โดยขยะแต่ละประเภทจะต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการอันประกอบไปด้วย 1) การลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด 2) การเก็บรวบรวม 3) การเก็บกัก 4) การขนส่ง 5) การแปรสภาพ 6) การกำจัดหรือทำลายด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมถูกต้องตามหลักสุขภาพ ภายใต้อำนาจการลดปริมาณขยะ และการใช้ซ้ำ (Reduce and reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การผลิตพลังงาน (Energy recovery) และการกำจัดขั้นสุดท้าย (Final disposal) (ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ, 2557)

ปัญหาจากสภาพแวดล้อมของขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นตัวการสำคัญประการหนึ่งที่เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม เมื่อมีขยะมูลฝอยจำนวนมาก แต่ชุมชนไม่สามารถเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างหมดจดหรือจัดการขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ ดังนั้นขยะมูลฝอยจึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนี้ คือ 1) อากาศเสียเกิดจากการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้ง ก่อให้เกิดควันและสารพิษทางอากาศทำให้คุณภาพอากาศเสื่อมโทรม 2) น้ำเสีย เกิดจากกองขยะมูลฝอยบนพื้น เมื่อฝนตกลงมาบนกองขยะมูลฝอยจะเกิดน้ำเสีย มีความสกปรกมากซึ่งจะไหลลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้เกิดภาวะมลพิษของแหล่งน้ำ 3) แหล่งพาหะนำโรคติดต่อทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน 4) เหตุรำคาญและความไม่น่าดู เกิดจากการเก็บขนขยะมูลฝอยไม่หมด รวมทั้งการกองขยะมูลฝอยบนพื้น ซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนและเกิดภาพไม่สวยงาม ไม่เป็นสุนทรียภาพ (ปัญหาขยะมูลฝอย, 2552)

จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอย ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, 2556) ได้ทำการสำรวจข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศใหม่ทั้งหมด โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั่วประเทศ จำนวน 7,782 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาล จำนวน 2,271 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,510 แห่ง และ กทม. โดยการใช้แบบสำรวจและลงพื้นที่ภาคสนามพบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ มีจำนวน 26.77 ล้านตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึง 2 ล้านตัน โดยขยะมูลฝอยจำนวนดังกล่าว ได้รับการให้บริการเก็บขนและนำไปกำจัด จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4,179 แห่ง (ร้อยละ 54) โดยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดแบบถูกต้อง จำนวน 7.2 ล้านตัน (ร้อยละ 27) กำจัดแบบไม่ถูกต้อง 6.9 ล้านตัน (ร้อยละ 26) มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการเก็บขนทำให้ตกค้างในพื้นที่อยู่ถึง 7.6 ล้านตัน (ร้อยละ 28) และมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกดึงกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5.1 ล้านตัน (ร้อยละ 19) ขณะนี้ทั้งประเทศมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอยู่ทั้งหมด 2,490 แห่ง เป็นสถานที่ที่มีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกต้องเพียง 466 แห่ง (ร้อยละ 19) และยังคงมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยไม่แบบถูกต้อง เช่น การเทกองกลางแจ้ง การเผาในที่โล่ง เป็นต้น อยู่ถึง 2,024 แห่ง (ร้อยละ 81) จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยสะสมตกค้างเพิ่มขึ้นสูง จากการลงสำรวจพื้นที่ ปี พ.ศ. 2556 พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยสะสมทั้งประเทศมีจำนวนสูงถึง 19.9 ล้านตัน ซึ่งจะเท่ากับการนำดีบุก 2 จำนวน 103 ตึกมาเรียงต่อกัน วิฤตปัญหาดังกล่าว จึงเป็นอีก 1 โจทย์ใหญ่ของประเทศ และของกรมควบคุมมลพิษ ที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการเก็บขน ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดแบบไม่ถูกต้อง และปริมาณขยะมูลฝอยสะสมแล้วแต่ทำให้ในแต่ละจังหวัดเกิดวิฤตปัญหาในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยขึ้น โดยจังหวัดที่นับได้ว่า เป็นจังหวัดที่มีวิฤตปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยหรือจังหวัดสกปรก 20 อันดับแรก ได้แก่ สงขลา สมุทรปราการ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ราชบุรี เพชรบุรี แพร่ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา ระนอง นครพนม บัตตานี ฉะเชิงเทรา ร้อยเอ็ด ลพบุรี อ่างทอง ขอนแก่น บุรีรัมย์ และชุมพร แต่หากมองเฉพาะถึงปัญหาในเรื่องของขยะมูลฝอยสะสม คือ เป็นขยะมูลฝอยเก่าที่ตกค้างรอรับการกำจัดพบว่า จังหวัดที่มีวิฤตปัญหาขยะมูลฝอยสะสม 20 อันดับแรก ได้แก่ สงขลา สมุทรปราการ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ราชบุรี ขอนแก่น พระนครศรีอยุธยา ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี นครราชสีมา ลำปาง แพร่ ลพบุรี ชัยนาท นครปฐม เพชรบูรณ์ และระนอง ของเสียดันตราย เป็นอีกหนึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่น่าห่วงใย เพราะมีความเป็นอันตรายต่อสุขภาพและเมื่อปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม จากการประมาณการเกิดขึ้นทั่วประเทศ 2.65 ล้านตัน โดยร้อยละ 77 หรือ 2.04 ล้านตัน เป็นของเสียจากภาคอุตสาหกรรม และร้อยละ 23 หรือ 0.61 ล้านตันมาจากชุมชน (กรมควบคุมมลพิษ, 2556)

การถ่ายโอนภารกิจ และอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถูกกำหนดเป็นกฎหมายใช้บังคับ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนพิเศษ 23 วันที่

13 มีนาคม พ.ศ. 2545 มีผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้ามามีบทบาท และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมทั้งการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการที่อยู่อาศัย การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยโรงมหรสพสาธารณะอื่น เป็นต้น แม้การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น แต่การดำเนินการตามภารกิจจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีได้ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะยังติดกับปัญหาในการดำเนินงานหลายด้าน เช่น ปัญหาที่เกิดจากความเจริญทางสังคมขยายตัวเข้ามามีการใช้วัสดุที่ผลิตจาก สารสังเคราะห์ เพื่อตอบสนองความสะดวกสบาย ซึ่งเศษวัสดุเหล่านั้นเมื่อใช้เสร็จก็กลายเป็นของเหลือใช้จะถูกทิ้งในรูปขยะมูลฝอยที่นับวันจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธีก่อให้เกิดมลพิษสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม (ดวงใจ ปินตามูล, 2555, หน้า 2)

องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งหมด 6 หมู่บ้าน มีประชากร 3,698 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) ซึ่งในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน การตั้งบ้านเรือนห่างกัน บ้านเรือนแต่ละหลังตั้งอยู่ห่างกัน โดยสภาพทั่วไปประชาชนในชุมชน ประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรม การกำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลของประชาชนกำจัดขยะเอง โดยวิธีการเผาเองตามบ้านเรือน ส่วนขยะเปียกใช้วิธีการฝังกลบ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ไม่มีรถขยะในการจัดเก็บขยะจากชุมชน จากสภาพการณปัจจุบันประชาชนมักทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงพื้นดินบริเวณบ้านและในที่สาธารณะ และแหล่งน้ำต่าง ๆ ซึ่งการกำจัดขยะโดยวิธีการฝังกลบ เผากลางแจ้ง และการกองบนพื้นดิน ซึ่งการเผากลางแจ้งทำให้เกิดควัน การกองบนพื้นดินทำให้เกิดปัญหาในเรื่องกลิ่น แมลงวัน ทำให้น้ำเสียและปัญหาขยะเป็นปัญหาใหญ่อันดับหนึ่งของสังคมปัจจุบัน จากสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้น ยังมี การพัฒนามากขึ้นเท่าใด ทำให้เกิดปัญหามากมาย เช่น ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ปริมาณขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการตกค้างของขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นกับพฤติกรรมของประชาชน เช่น พฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยไม่เลือกที่เป็นการสร้างปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในที่ต่าง ๆ หรือการทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่มีการแยกประเภทจะทำให้ขยะมูลฝอย

มากกว่าการทิ้งขยะมูลฝอยแยกประเภท เพราะการแยกประเภทขยะจะทำให้มีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ ประมาณขยะจึงลดลง ปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่จึงเป็นปัญหาซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล ตามภารกิจหน้าที่ไม่อาจปฏิเสธได้ และต้องเข้าไปบริหารจัดการให้การเก็บและการกำจัดขยะให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนมีความพึงพอใจ

จากสภาพปัญหาข้างต้น องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ตระหนักถึงความจำเป็น เนื่องจากปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ไม่มีรถเก็บขยะในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย จากชุมชนเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ส่งผลให้ปริมาณขยะที่มากขึ้นทุกวันที่มาพร้อมกับ ความเจริญของเมือง และการเพิ่มของประชาชนในท้องที่อย่างต่อเนื่อง จึงเห็นสมควรอย่างยิ่ง ที่จะศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อครัวเรือน ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ว่ามีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของ ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการที่จะวางแผนแก้ไขปัญหา หรือลดปัญหาในเรื่องขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดการสนับสนุนนโยบายของผู้บริหารและส่งเสริม นั้น มีความจำเป็นที่ควรทราบพฤติกรรมว่า มีพฤติกรรมอย่างไร มีปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมบ้าง ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือ พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ของครัวเรือนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้ ทราบว่า ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการที่จะ ควบคุมพฤติกรรมของคน เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล เป็นไปอย่างเหมาะสม และถูกวิธีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบลหอมศีลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือน

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาจึงได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

1. หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน
2. หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน
3. หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

แตกต่างกัน

4. หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน
5. หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่อครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

แตกต่างกัน

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้ศึกษามุ่งศึกษาตัวแปร ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

- 1.1.1 เพศ
- 1.1.2 อายุ
- 1.1.3 ระดับการศึกษา
- 1.1.4 อาชีพ
- 1.1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 5 ด้าน คือ

- 1.2.1 ด้านการลดจำนวน (Reduction)
- 1.2.2 ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)
- 1.2.3 ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repairing)
- 1.2.4 ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycling)
- 1.2.5 ด้านการหลีกเลี่ยง (Rejection)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มีประชากรในการวิจัย คือ ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีทั้งหมด 1,265 ครัวเรือน

(สำนักทะเบียนอำเภอบางปะกง, 2556)

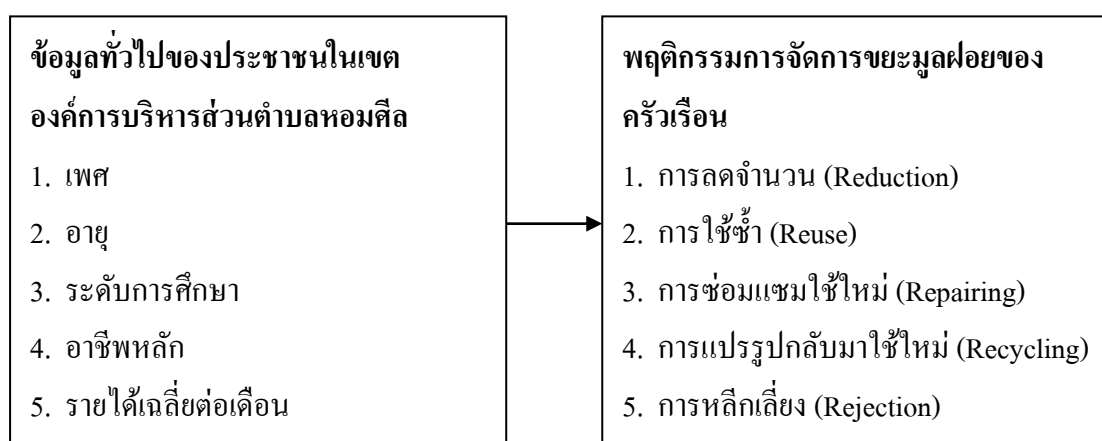
3. ขอบเขตด้านเวลา ในการศึกษาจะใช้เวลาสำหรับการศึกษาและเก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้กรอบแนวคิดในการใช้หลัก 5R เพื่อลดปริมาณขยะของ อติศักดิ์ โรจนางษ์ (2551, หน้า 34)

ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษานี้มีศัพท์ที่สำคัญ ๆ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน จึงกำหนดความหมายของคำที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

พฤติกรรมกำจัดขยะ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกโดยการปฏิบัติกรกับขยะมูลฝอยโดยการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ โดยใช้หลัก 5R เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะซึ่งได้แก่

1. การลดปริมาณขยะ (Reduction) หมายถึง การลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภัณฑ์สิ้นเปลือง เช่น เวลาที่จะไปซื้อสินค้าที่ตลาดหรือร้านค้าต่าง ๆ ควรนำถุงผ้าจะเป็นถุงผ้าดิบไม่ย้อมสี เพื่อไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม และราคาถูก อาจใช้ตะกร้า หรือภาชนะบรรจุลักษณะอื่นที่สามารถใช้ซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง

2. การนำสิ่งของที่ทิ้งทิ้งเป็นขยะมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง (Reuse) หมายถึง การนำสิ่งของที่ทิ้งมาใช้ใหม่ หรือใช้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้ใส่ขยะ การนำกระป๋องพลาสติกมาปลูกต้นไม้ การนำขวดกาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล

3. การนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดไม่สามารถใช้ได้งานตามปกติมาซ่อมแซม เพื่อให้ใช้งานได้ (Repairing) หมายถึง การนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติมาซ่อมแซม เพื่อให้ใช้งานได้ เช่น การซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

4. การนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้งานไม่ได้นำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) หมายถึง การแปรรูปและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ได้ใหม่โดยนำไปผ่านกระบวนการผลิตใหม่อีกครั้ง หรือการเปลี่ยนรูปแบบการใช้ประโยชน์ของวัสดุอุปกรณ์ชนิดนั้น ๆ เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษ สามารถนำไปขาย เป็นต้น

5. การหลีกเลี่ยง (Rejection) หมายถึง เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะมูลฝอยอันตราย หลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง หลีกเลี่ยงวัสดุที่กำจัดยาก เช่น โฟม กระป๋องสเปรย์ ถุงพลาสติก

ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของต่าง ๆ ที่ในขณะนั้นคนไม่ต้องการและทิ้งไป ทั้งนี้รวมถึงเศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก มูลสัตว์ ซากสัตว์ ฝักร้าง และเศษวัสดุ สิ่งของที่เก็บกวาดจากเคหะสถาน อาคาร ถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรม และที่อื่น ๆ

การกำจัดขยะ หมายถึง การที่บ้านเรือนนำขยะที่มีอยู่แยกตามประเภทชนิด และปริมาณ การนำออกไปจัดการด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เช่น การนำไปขาย นำไปฝัง เผา นำไปหมักทำปุ๋ย การนำไปเป็นเชื้อเพลิง การนำไปซ่อมแซม รวมทั้งการนำไปใช้ใหม่ เป็นต้น

ปัญหาขยะมูลฝอย หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม การกำจัดและการควบคุม ขยะมูลฝอยซึ่งได้แก่ ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะ ปัญหาการควบคุม สถานประกอบการ ปัญหาการรวบรวม และกำจัดขยะมูลฝอยและปัญหาการควบคุมปริมาณขยะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ในที่นี้ หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเสนอผู้บริหารท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุง แก้ไขนโยบายด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย
2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
3. นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
4. ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย

ความหมายของขยะมูลฝอย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ขยะ” หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย และคำว่า “มูลฝอย” หมายถึง เศษของที่ทิ้งแล้วจะเห็นว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำสองคำนี้เหมือนกันและใช้แทนกันได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555)

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2541, หน้า 100)

ในทางวิชาการจะใช้คำว่า “ขยะมูลฝอย” ซึ่งหมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของแข็งจะเน่าเปื่อยได้หรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ถ้ำ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฟันละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะตลาด และโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้น อูจาระและปัสสาวะของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูลที่ต้องการเก็บ และการกำจัดที่แตกต่างไป

กรมควบคุมมลพิษ (2546) ได้ให้คำนิยามของคำว่ามูลฝอยว่า หมายถึง มูลฝอย ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขที่เก็บ ขน หรือรวบรวมจากชุมชน แต่ไม่รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานที่มีลักษณะและคุณสมบัติ

ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

1. มูลฝอยทั่วไป หมายความว่า มูลฝอยที่ย่อยสลายได้ยากหรืออาจจะย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ แต่ไม่คุ้มกับต้นทุนในการนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น ก่อ้งบรรจุนมพร้อมดื่ม โฟม ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหาร

2. มูลฝอยย่อยสลาย หมายความว่า มูลฝอยที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติและหรือสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลอง

ในห้องปฏิบัติการ

3. มูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) หมายความว่า มูลฝอยที่สามารถนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ได้ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น เศษเหล็ก แก้ว พลาสติก กระดาษ เป็นต้น

4. มูลฝอยอันตราย หมายความว่า มูลฝอยที่ปนเปื้อนหรือมีส่วนประกอบของวัตถุดังต่อไปนี้

4.1 วัตถุระเบิดได้

4.2 วัตถุไวไฟ

4.3 วัตถุออกไซด์และวัตถุเปอร์ออกไซด์

4.4 วัตถุมีพิษ

4.5 วัตถุที่ทำให้เกิดโรค

4.6 วัตถุกำมันตรังสี

4.7 วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม

4.8 วัตถุกัดกร่อน

4.9 วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง

4.10 วัตถุอย่างอื่นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรืออาจทำให้เกิด

อันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชหรือทรัพย์สิน เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือแบตเตอรี่

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี

เป็นต้น

5. ถุงพลาสติกใส่มูลฝอย หมายความว่า ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่มูลฝอยประเภทต่าง ๆ ก่อนนำไปเทหรือทิ้ง ยังที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก ซึ่งมีคุณลักษณะ สี เข็อก หรือวัสดุผูกรัดปากถุงตามที่กำหนดไว้

6. ที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก หมายความว่า ภาชนะที่ใช้เก็บขนหรือรวบรวมมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ก่อนนำไปกำจัด ซึ่งทำจากโพลิเอทิลีน โพลีโพรพิลีน หรือวัสดุประเภทอื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้

7. ที่สาธารณะ หมายความว่า ที่สาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

8. สถานสาธารณะ หมายความว่า สถานสาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

9. ชุมชน หมายความว่า กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันหรือมีอาชีพเดียวกันหรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน

จากข้อความข้างต้น ขยะมูลฝอย จึงหมายถึง เศษของที่ทิ้งแล้ว เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร มูลสัตว์หรือซากสัตว์ ฟันละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม โดยอาจแบ่งเป็นมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยย่อยสลาย มูลฝอยที่ยังใช้ได้ และมูลฝอยอันตราย

ประเภทของขยะมูลฝอย

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย (2555) ได้จัดแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยชุมชนออกตามลักษณะทางกายภาพได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก ก่อสร้างเครื่องดื่มแบบ UHT กระจังเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3. ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือมูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุ

ที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกรรมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4. ขยะทั่วไป (General waste) หรือมูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจาก ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พอล์ยเปื้อนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอย

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2548, หน้า 56-68) ได้นำเสนอแนวคิดว่า ปริมาณของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอย จำเป็นต้องบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บ เก็บขน และวางแผนการปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือจัดการงบประมาณ ตลอดจนวางแผนงานในอนาคตได้ องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอย มีดังนี้

1. ลักษณะของชุมชน ถ้าเป็นชุมชนที่ประกอบการค้า เช่น ตลาด ศูนย์การค้า ก็จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย และถ้าเป็นบริเวณด้านเกษตรกรรม เช่น ทำสวน ปริมาณขยะมูลฝอยก็น้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ

2. ความหนาแน่นของชุมชน บริเวณที่มีที่อยู่อาศัยหนาแน่น ปริมาณขยะมูลฝอยก็มากกว่าบริเวณที่มีผู้อยู่อาศัยน้อย ซึ่งในปัจจุบันนิยมสร้างแฟลต ทาวเฮาส์ คอนโดมิเนียม บริเวณนั้นมีผู้อยู่อาศัยหลายครอบครัว ปริมาณขยะมูลฝอยก็มีมาก

3. ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอยเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่มีผลไม้ปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนเปลือกผลไม้จะมากเพราะเหลือจากการบริโภคของประชาชน และยิ่งราคาผลไม้ถูกในปีที่ผลไม้ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้เหลือทิ้งในปีนั้นมากขึ้น

4. สถานะทางเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย

5. อุปนิสัยของประชาชนในชุมชนที่มีอุปนิสัยรักความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่าประชาชนที่มีอุปนิสัยไม่รักความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัดกระจายไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขน จึงน้อยลง แต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนน ที่สาธารณะ เป็นต้น

6. การจัดบริการเก็บขนขยะมูลฝอย องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย เพราะถ้าบริการเก็บขนขยะมูลฝอยสม่ำเสมอ ประชาชนก็นำขยะมูลฝอยออกมาสะดวกยอมเป็นปริมาณขยะมูลฝอยสูงขึ้น แต่ถ้าบริการเก็บขนขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอ ประชาชนก็ไม่กล้านำขยะมูลฝอยออกมาเพราะจะทำให้ไม่สะอาดแก่ที่พำนัก ปริมาณขยะมูลฝอยก็น้อยลง

7. ความสะดวกในการเก็บขนขยะมูลฝอย ถ้าสภาพของท้องถิ่นไม่สะดวกที่จะให้บริการในการเก็บขนขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างทั่วถึง เป็นต้นว่า รถขนขยะมูลฝอยไม่สามารถจะเข้าไปในชุมชนได้ เนื่องจากถนนหรือตรอก ซอย แคบมาก ต้องใช้ภาชนะขนถ่ายอีกทอดหนึ่ง ก็จะทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยน้อยลงทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงยังมีขยะมูลฝอยเหลือจากการเก็บอีกมากก็ตาม ซึ่งถ้าจะเก็บขนหมดตามสภาพที่แท้จริงแล้ว จะต้องใช้เวลามาก ยิ่งถ้าเป็นตรอกแคบและเล็ก ด้วยแล้ว อุปสรรคในการเก็บขนก็ยิ่งมากตามไปด้วย

องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลกระทบต่อบริมาณขยะมูลฝอยมาก ทำให้ปริมาณที่คาดคะเนในการจัดการขยะมูลฝอยเปลี่ยนแปลงไปจากความเป็นจริง ซึ่งอาจจะเป็นปริมาณต่ำกว่าหรือสูงกว่าปริมาณที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บขนหรือจำกัดได้

ความจำเป็นในการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอย เป็นสิ่งจำเป็นมากในชุมชนปัจจุบัน เพราะความหนาแน่นของประชากรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และที่ดินว่างเปล่าที่มีน้อยลง ประกอบกับปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ประชาชนก็ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปทิ้งตามที่ดินว่างเปล่าเหมือนที่เคยปฏิบัติมาแต่ก่อนได้ รัฐจึงเข้าไปจัดการเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน โดยไม่สามารถให้เอกชนเข้ามาดำเนินการได้ ทั้งนี้เนื่องจาก

1. เป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่าง ๆ เพราะขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่เหลือทิ้ง รวมถึงสิ่งสกปรกทั้งหลายที่รวมกันอยู่ จึงมีเชื้อโรคนานาชนิดปนอยู่สามารถจะเจริญแพร่พันธุ์ได้ดี และรวดเร็ว ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และถ้าระยะเวลาที่ขยะมูลฝอยถูกทิ้งอยู่นานเท่าไร ปริมาณเชื้อโรคก็จะเพิ่มมากขึ้นจะแพร่กระจายออกไปก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนและสัตว์ได้

2. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค ได้แก่ แมลงสาบ หนู ยุง แมลงต่าง ๆ และสุนัข

เป็นต้น สัตว์เหล่านี้นอกจากจะเข้าไปคู้ยเจียหาอาหารซึ่งมีอยู่มากมายในกองขยะมูลฝอยแล้ว ยังใช้เป็นที่อยู่อาศัย วางไข่ พักตัวอ่อน และเจริญเติบโต แพร่พันธุ์ต่อไป จนเพิ่มปริมาณมากขึ้น ซึ่งก็เป็นอันตรายอย่างมากที่จะพาเชื้อโรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขยะมูลฝอยไปสู่คนและสัตว์เลี้ยงได้อย่างรวดเร็ว และแพร่หลายมากขึ้น

3. เกิดกลิ่นเหม็นและสภาพน่ารังเกียจ เมื่อขยะมูลฝอยเกิดการย่อยสลายโดยแบคทีเรียจะมีกลิ่นเหม็น ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณและชนิดของขยะมูลฝอย นอกจากนี้ถ้าแมลงวันวางไข่จะมีหนอนขึ้น เกิดภาพไม่น่าดูเป็นที่น่าขยะแขยงอย่างมาก

4. เกิดเป็นเหตุรำคาญแก่บริเวณใกล้เคียง ดังที่กล่าวแล้วว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน ยุง เป็นต้น สัตว์เหล่านี้เมื่อเพาะพันธุ์มีปริมาณมากขึ้น จะออกมาทำความรำคาญให้แก่บริเวณใกล้เคียงนอกเหนือจากการเป็นพาหะนำโรคอีกด้วย

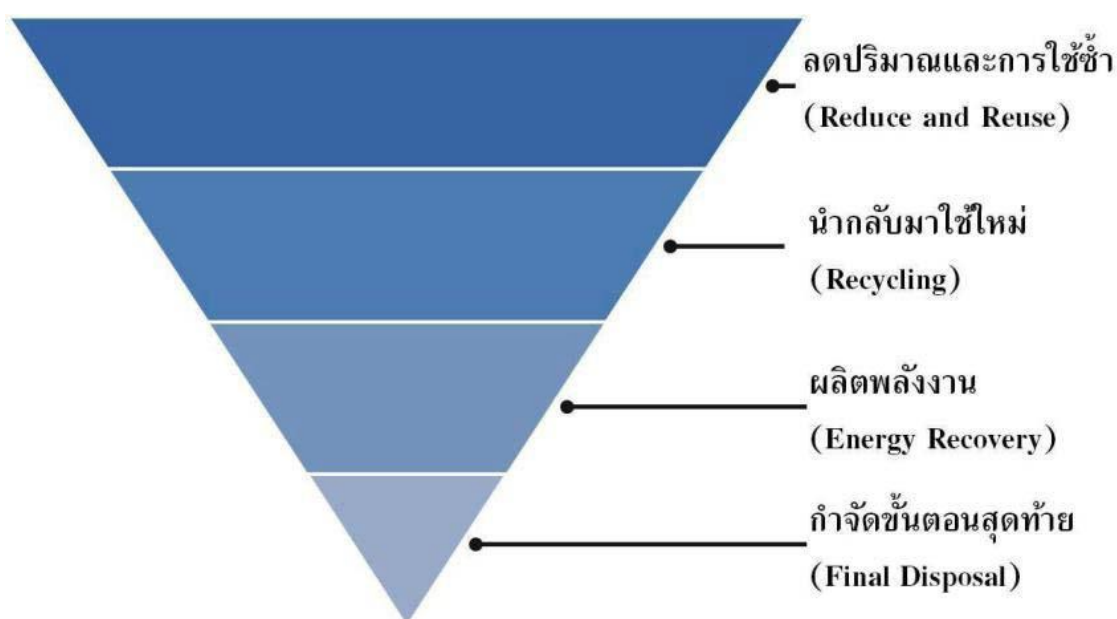
5. เกิดอุบัติเหตุได้ เช่น เกิดอัคคีภัยในกรณีที่ขยะมูลฝอยมีเชื้อไฟอยู่ เช่น กระดาษพลาสติก ซึ่งติดไฟง่าย ถ้ามีผู้ที่ไม่ระมัดระวังทิ้งก้นบุหรี่ที่ยังติดไฟอยู่ ก็จะเกิดอัคคีภัยได้ง่าย อีกประการหนึ่งอาจเกิดอุบัติเหตุบาดเจ็บแก่ร่างกาย เนื่องจากกองขยะมูลฝอยใกล้กับทางเดินเท้า ซึ่งในกองขยะมูลฝอยมีเศษแก้ว เศษโลหะหรือของมีคม ซึ่งผู้สัญจรผ่านหรือเด็กอาจจะไปเดินเหยียบของมีคมเหล่านี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2556)

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2548, หน้า 56-68) กล่าวว่า นอกจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาขยะมูลฝอยที่กล่าวแล้วข้างต้น ขยะมูลฝอยยังส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจด้านสังคม-การเมือง ด้านสุขอนามัย-สิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ รัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการกำจัดขยะมูลฝอยพร้อมกันนั้นขยะมูลฝอยยังทำลายทัศนียภาพที่สวยงาม มีกลิ่นเหม็น และยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวหรือมูลค่าของที่ดินในบริเวณที่มีขยะมูลฝอยก็จะต่ำลงด้วย ปัญหาด้านสังคม-การเมือง ได้แก่ สังคมแตกแยก มีการแบ่งชั้นระหว่างคนจนและคนรวย ระหว่างอาชีพทำความสะอาดเก็บขยะมูลฝอยกับอาชีพอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ปัญหาความไม่เสมอภาค ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมเกิดขึ้น เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน ในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนไม่ยอมให้รัฐมาใช้บริเวณพื้นที่ใกล้บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอยหรือเกิดความขัดแย้งกันเองระหว่างผู้มีผลประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งจะเป็นเหตุนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ทุจริตของภาครัฐได้ และจะเป็นปัญหาของประเทศต่อไป ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย-สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ระบบนิเวศเกิดความไม่สมดุล เกิดมลพิษทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางน้ำ อากาศ หรือในดิน ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดโรคภัยไข้เจ็บขึ้น เพราะขยะมูลฝอยเป็นแหล่งสำคัญที่เป็นพาหะนำโรคชนิดต่าง ๆ มาสู่ประชาชน เป็นต้น

หลักการในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

USEPA (1989 อ้างถึงใน พิริยุดม วรรณพฤกษ์, 2555, หน้า 10) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการขยะมูลฝอยไว้ว่าการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยนั้น สามารถแบ่งหลักการในการดำเนินการออกเป็นส่วนสำคัญ 4 ส่วนตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) การลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด 2) การนำกลับมาใช้ประโยชน์ 3) การกำจัดด้วยวิธีเผา และ 4) การฝังกลบ

ภาพที่ 2 ลำดับความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย (พิริยุดม วรรณพฤกษ์, 2555, หน้า 10)

ทั้งนี้การลดการเกิดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและการใช้ซ้ำ มีความหมายครอบคลุมการลดทั้งปริมาณ และระดับความเป็นพิษ (Toxicity) ของขยะมูลฝอย การลดปริมาณที่แหล่งกำเนิดเกิดขึ้นได้ด้วยการออกแบบ การผลิต และการใช้บรรจุภัณฑ์จากวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษและมีปริมาณน้อยหรือสามารถใช้ซ้ำได้ นอกจากนั้นการนำกลับมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์จะรวมถึงการนำเอาขยะอินทรีย์มาแปรรูปเป็นปุ๋ยด้วย สำหรับการกำจัดด้วยวิธีเผานั้นเหมาะสมสำหรับท้องถิ่นที่มีขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ปริมาณมาก ๆ และในขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการ คือ การฝังกลบ ซึ่งแม้จะมีลำดับความสำคัญน้อยที่สุด แต่การฝังกลบยังคงมีความจำเป็นสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก เช่น เศษวัสดุจากการก่อสร้างหรือเก่าจากการเผา และขยะมูลฝอยส่วนที่เหลือจากขั้นตอนอื่น ๆ นั่นเอง

วิธีการในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย

อาณัติ ตะปินตา (2553, หน้า 69) กล่าวว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะจากการดำเนินชีวิตประจำวันนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบตั้งแต่กระบวนการเกิดขยะที่แหล่งกำเนิด ไปจนถึงการนำไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบ ทั้งนี้รายละเอียดขั้นตอนวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนมี 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด

การดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ อันได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ห้างร้าน ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไป เพื่อรอกการเก็บขน การรวบรวม และการนำไปกำจัดทำลายจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งในการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านเรือนหรืออาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยมีหลักการในการจัดการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด (Source reduction) เพื่อให้มีปริมาณขยะที่จะต้องนำไปกำจัดหรือทำลายให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และการคัดแยกขยะ (Waste separation) ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการขยะในขั้นตอนต่อ ๆ ไปเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การเก็บรวบรวม

การเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะเพื่อที่จะขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวม และส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ต่อไป การเก็บรวบรวมขยะเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้นหน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีการวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

3. การเก็บกัก

ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะรองรับที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่าง ๆ แล้ว ก็จะถูกรวบรวมโดยรถเก็บขนขยะเพื่อนำไปกำจัดทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุดเพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะ รวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้นขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเก็บกัก ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของ

ขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายต่าง ๆ เท่านั้น จะต้องทำการเก็บกักให้มีจำนวนมากพอ ก่อนส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธีและปลอดภัย

4. การขนส่ง

การนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ภายในชุมชนถ่ายไปยังสถานที่ฝังกลบซึ่งตั้งห่างออกไปไกลจากชุมชนหรืออาจเป็นการขนถ่ายขยะไปสู่ขบวนการแปรสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก ในการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่ฝังกลบนั้นจะเกิดขึ้นภายหลังการดำเนินการรวบรวมขยะภายในชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว โดยระยะเวลาที่ใช้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างชุมชนไปยังที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบ ซึ่งมีผลต่อจำนวนเที่ยวของการขนส่งขยะในแต่ละวันด้วย

5. การแปรสภาพ

วิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนอยู่ในสภาพที่เกิดความสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัดทำลายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการแปรสภาพขยะจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการดังนี้ คือ 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการขยะโดยการลดขยะให้เป็นฟ่อนหรือเป็นก้อน ๆ ซึ่งจะช่วยลดพื้นที่ในการเก็บขนขยะและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบให้น้อยลง 2) เพื่อนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก 3) เพื่อนำผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการแปรสภาพมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อทำการแปรสภาพขยะด้วยการย่อยสลายทางชีวภาพแล้วก็จะได้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการเพาะปลูกหรือทำการย่อยสลายขยะทางชีวภาพเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในด้านต่าง ๆ เช่น การหุงต้ม การปั่นกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

6. การกำจัดหรือทำลาย

6.1 การกำจัดหรือทำลาย (Disposal) ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาเป็นลำดับแล้ว

ในปัจจุบันได้มีการดำเนินการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.2 การเทกองบนพื้น (Open dumping) การเทกองบนพื้นเป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างง่ายที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด กล่าวคือ ขยะที่เก็บรวบรวมจากชุมชนจะถูกขนส่งไปยังสถานที่ทิ้งขยะซึ่งอาจมีสภาพเป็นที่ราบทั่วไปหรืออาจเป็นพื้นที่ที่เป็นหลุมบ่อก็ได้ ขยะที่ขนส่งมานั้นจะถูกเทลงมากองบนพื้นดิน โดยมีได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็จะกลายเป็นภูเขาขยะที่สร้างปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรคต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน ฯลฯ และทำให้เกิดน้ำเสียจากกองขยะซึ่งอาจปนเปื้อนลงแหล่งน้ำใกล้เคียง

หรือนำไต้ดินได้ วิธีนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะและควรต้องหลีกเลี่ยง จะดำเนินการ ทั้งนี้ เนื่องจากการทำลายทัศนียภาพของพื้นที่และที่สำคัญ คือ ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณ โดยรอบพื้นที่ทิ้งขยะดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม พบว่า ในปัจจุบันนี้ ท้องถิ่นหลายแห่งทั่วประเทศยังมีการกำจัดขยะด้วยวิธีเทกองบนพื้นอยู่ เนื่องจากท้องถิ่นเหล่านั้น ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะเป็นของตนเองรวมทั้งยังขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ก่อสร้างสถานที่ฝังกลบขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้

นอกจากการนำขยะมาเทกองบนพื้น โดยไม่ได้จัดการใด ๆ ดังกล่าวแล้ว ในบางครั้งพบว่ากองขยะที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จะถูกเผาทิ้ง เรียกว่า “การเผาในที่โล่ง (Open burning)” ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ยิ่งทำให้เกิดปัญหาหมอกพิษต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะควันไฟและเศษขี้เถ้าจากการเผาขยะจะสร้างมลพิษทางอากาศ ซึ่งนับเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย

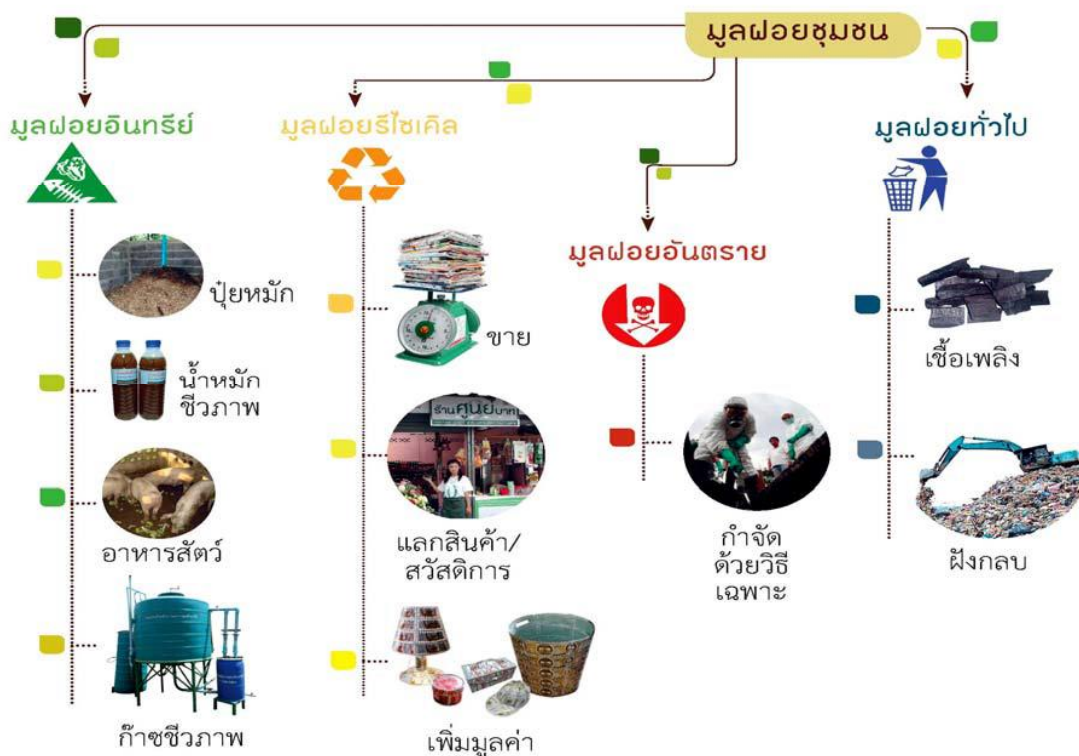
6.3 การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเป็นการนำวิธีการทางวิศวกรรมมาใช้ในการกำจัดขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล กล่าวคือ ขยะที่นำมาเททิ้งลงบนพื้นดินจะถูกเกลี่ยให้กระจายและบดทับให้แน่น จากนั้นทำการกลบทับด้วยดิน และบดทับให้แน่นอีกรอบหนึ่ง เมื่อมีการนำขยะมาทิ้งเพิ่มอีกก็จะเกลี่ยให้กระจายและบดทับด้วยดินเป็นชั้น ๆ ไปเรื่อย ๆ จนกว่าสถานที่ฝังกลบนั้นจะเต็มและไม่สามารถใช้กำจัดขยะต่อไปได้ ก็จะทำการปิดหลุมฝังกลบแห่งนี้อย่างถาวรด้วยการถมดิน บดอัดให้แน่น และมีการปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการถูกกัดเซาะหรือการไหลบ่า (Runoff) ของน้ำฝน หลุมฝังกลบขยะด้วยวิธีนี้ในบางครั้งจะมีการใช้วัสดุปูรองกันหลุมเอาไว้ด้วยอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการไหลซึมของน้ำชะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในหลุมลงไปปนเปื้อนกับน้ำใต้ดินด้านล่าง ซึ่งเป็นการช่วยทำให้เกิดความปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น แต่ในกรณีดังกล่าวนี้ ก็จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นไปด้วย และจากการสำรวจสถานที่ฝังกลบขยะด้วยวิธีการนี้ในท้องถิ่นทั่วประเทศพบว่ามีอยู่ไม่มากนัก ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้สามารถดำเนินการได้ ครอบคลุมในพื้นที่ต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นสำหรับขั้นตอนการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

6.4 การฝังกลบโดยวิธีพิเศษ (Secure landfill) การกำจัดขยะโดยวิธีพิเศษนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การฝังกลบอย่างปลอดภัย (Secure landfill)” ซึ่งจะแตกต่างจากการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล คือ เป็นการฝังกลบเฉพาะขยะที่เป็นอันตราย (Hazardous waste) เท่านั้น โดยขยะอันตรายดังกล่าวอาจมีแหล่งกำเนิดมาจากชุมชนส่วนหนึ่งและจากของเสียที่เกิดในภาคอุตสาหกรรม อีกส่วนหนึ่งการดำเนินงาน โดยวิธีนี้จึงต้องมีความเข้มงวดและรัดกุมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากขยะอันตรายที่นำมาฝังกลบนั้นหากมีการรั่วไหลออกสู่ภายนอกย่อมก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรง

ต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ โดยทั่วไปการฝังกลบประเภทนี้มักจะต้องทำการปูรองกันหลุมด้วยวัสดุพิเศษที่มีอายุทนทานและไม่สึกขาดได้ง่ายเมื่อใช้งานเวลานาน ๆ ทั้งนี้เพื่อสามารถป้องกันการรั่วไหลของสารอันตรายนั่นเอง นอกจากนี้ขยะอันตรายที่นำมาฝังกลบก็จะต้องบรรจุไว้ในภาชนะที่หนาแน่นและปิดสนิท และมีการจัดวางในหลุมอย่างเป็นระบบ ป้องกันมิให้มีการกระแทกในระหว่างการฝังกลบซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการรั่วไหลได้ สำหรับสถานที่ฝังกลบโดยวิธีพิเศษ ยังมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับขยะอันตรายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการ

6.5 การเผาในเตาเผา (Incineration) เป็นการนำขยะมูลฝอยมาเผาในเตาเผาที่มีอุณหภูมิสูงเพื่อให้เกิดขบวนการเผาไหม้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งลักษณะของเตาเผาอาจจะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบของขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน กล่าวคือ ถ้าชุมชนใดมีขยะชนิดที่เผาไหม้ได้ง่ายและมีความชื้นต่ำเตาเผาที่ใช้ก็ไม่จำเป็นต้องมีอุณหภูมิสูงมากนักก็เพียงพอต่อการเผาไหม้ขยะดังกล่าว แต่ถ้าชุมชนใดมีองค์ประกอบของขยะที่เผาไหม้ได้ยาก รวมทั้งมีเปอร์เซ็นต์ความชื้นสูงเตาเผาที่ใช้ต้องออกแบบให้มีเชื้อเพลิงชนิดที่ให้ความร้อนสูงมาก ๆ นอกจากนี้เตาเผาขยะไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่สามารถควบคุมการเผาไหม้ อุณหภูมิ ความชื้น ไอเสีย ตลอดจนเศษผงหรือฝุ่นละอองที่ปนออกไปกับควันเสียด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมลพิษทางอากาศที่จะเกิดตามมาและในส่วนองจี้เถ้าซึ่งเกิดจากขบวนการเผาไหม้ขยะที่อยู่ด้านล่างของเตาเผาจะต้องมีการนำไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบอีกต่อหนึ่งด้วย

ทั้งนี้ภายหลังจากการดำเนินการลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวม การขนส่ง การเก็บกักแล้ว ในขั้นตอนการแปรสภาพ การนำไปใช้ประโยชน์และการกำจัดหรือทำลายนั้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพแยกตามประเภทของขยะได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามลักษณะประเภทของขยะ (สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร, 2556, หน้า 13)

แนวทางการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด

อดิศักดิ์ โรจนาวงษ์ (2551, หน้า 43) กล่าวถึง การแก้ไขปัญหาในชุมชนควรมุ่งเน้นไปที่ การลดปริมาณขยะมูลฝอยมิให้เกิดขึ้นจำนวนมาก ซึ่งการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งผลิต จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยรวมที่เกิดขึ้นใน แต่ละแห่งของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง อันก่อให้เกิด ผลดีหลายประการ เช่น สามารถลดปริมาณสารพิษหรือสารอันตรายปนเปื้อนในขยะมูลฝอยได้ ช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอย ผู้ผลิตหรือ ผู้ทิ้งขยะมูลฝอย โดยใช้แนวคิด 5 อาร์ (5R) ได้แก่

1. การลดจำนวน (Reduction) เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต พฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น เวลาที่จะไปซื้อสินค้าที่ตลาดหรือร้านค้าต่าง ๆ ควรนำ ถุงผ้าจะเป็นถุงผ้าดิบไม่ย้อมสี เพื่อไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม และราคาถูก อาจใช้ตะกร้า หรือภาชนะบรรจุลักษณะอื่นที่สามารถใช้ซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง สำหรับไว้ใส่สินค้าที่จะซื้อ เช่นนี้ จะเป็นการช่วยลดปริมาณการใช้ถุงกระดาษ และถุงพลาสติกจากร้านค้าได้ นอกจากนี้ควรเลือกซื้อ สินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ซื้อสินค้าที่มีปริมาณมากแทนการซื้อสินค้าที่มีปริมาณน้อย

เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์ที่จะเกิดขึ้น

2. การใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำสิ่งของที่ทิ้งทิ้งเป็นขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป เช่น การนำขวดใส่กาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล นำขวดใส่น้ำดื่มที่เป็นพลาสติกมาปลูกไม้ประดับ เป็นต้น

3. การซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repairing) เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้แล้วมาซ่อมแซม เพื่อให้ใช้งานได้ เช่น การซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

4. การแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) เป็นการนำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่โดยโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การนำเศษแก้วมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ นำโลหะมาหลอมผลิตเป็นกระป๋อง เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทที่สามารถนำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่นั้น ได้แก่

4.1 กระดาษ เช่น กระดาษกล่อง กระดาษสมุด ถุงสีน้ำตาล และแผ่นพับ เป็นต้น

4.2 พลาสติก เช่น ขวดแชมพู ขวดนมเปรี้ยว และบรรจุภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์รีไซเคิล

4.3 โลหะ เช่น เหล็ก ทองแดง ทองเหลือง อลูมิเนียม (กระป๋องน้ำอัดลม) เป็นต้น

4.4 แก้ว เช่น ขวดแก้วต่าง ๆ เป็นต้น

5. การหลีกเลี่ยง (Rejection) เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะมูลฝอยอันตราย หลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง หลีกเลี่ยงวัสดุที่กำจัดยาก เช่น กระป๋อง หรือขวดใส่ยาฆ่าแมลง และโฟมหรือภาชนะที่บรรจุสารพิษ สารเคมี ควรหลีกเลี่ยงการนำมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหาร เป็นต้น

ข้อกำหนดด้านการคัดแยกขยะ

กรมควบคุมมลพิษ (2548, หน้า 19) กล่าวถึง การคัดแยกขยะมูลฝอย กรมควบคุมมลพิษ ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการคัดแยกไว้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญไว้ ดังนี้

1. การคัดแยกขยะในแหล่งที่พักอาศัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะควรส่งเสริมให้บุคคลที่พักอาศัยอยู่ในบ้านเรือน อาคารที่พักอาศัย อาคารสำนักงานสถาบันการศึกษา ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สถานประกอบการ และสถานที่อยู่อาศัยอื่น ๆ ดำเนินการคัดแยกและเก็บกักขยะที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1.1 คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตราย และขยะทั่วไป

1.2 เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบ้านเรือนไว้ในถุงหรือถังรองรับขยะแบบแยกประเภทที่หน่วยราชการจัดเตรียมไว้

1.3 เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหาร ที่รับประทานอาหารแหล่งน้ำดื่ม

1.4 ให้จัดเก็บขยะอันตรายหรือภาชนะบรรจุที่ไม่ทราบแน่ชัด เป็นสัดส่วน แยกต่างหากจากขยะอื่น ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษหรือการระเบิด แล้วให้นำไปรวบรวมไว้ในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายอันตรายชุมชน

1.5 ห้ามจัดเก็บขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภท ๆ หากเป็นของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะบรรจุที่มีฉลากและไม่รั่วไหล หากเป็นของแข็งหรือสิ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง

1.6 หลีกเลี่ยงการเก็บขยะที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน

1.7 หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมันหรือตะกอนน้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียนั้นผ่านตะแกรง และบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่ท่อน้ำสาธารณะ

1.8 ห้ามเผา หลอม สกัด หรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยก การสกัด โลหะมีค่าหรือการทำลายขยะในบริเวณที่ปกอาศัยหรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

2. การคัดแยกขยะในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะจะจัดหาภาชนะสำหรับเก็บกักและคัดแยกขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนควรมีข้อพิจารณาดังนี้

2.1 จัดวางภาชนะรองรับขยะในบริเวณพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เช่นตลาด ที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ชุมชน อุตสาหกรรมหรืออื่น ๆ

2.2 จัดวางภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทในอัตราไม่น้อยกว่า 500 ลิตรต่อ 1 จุดต่อ 50-80 หลังคาเรือนหรือต่อประชากร 350 คน หรือตามความเหมาะสมของชุมชน

2.3 จัดให้มีภาชนะหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักแบบแยกประเภท ณ จุดรวบรวมขยะ (Station) ของชุมชนเพื่อรอการเก็บขน ไปกำจัดหรือดำเนินการอย่างอื่น โดยให้มีความจุไม่น้อยกว่า 3 เท่าของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หรือตามความเหมาะสมของสถานที่

3. จัดหาภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน โดยต้องพิจารณาตามลักษณะของขยะที่จะทำการคัดแยก ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ

3.1 จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะย่อยสลายและขยะรีไซเคิล

3.2 จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย และขยะทั่วไป

4. ภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน จะต้องตั้งอยู่ในที่
ไม่กีดขวางทางจราจรและการสัญจรของประชาชน
5. ขยะจะต้องถูกเก็บรวมไว้ในภาชนะรองรับแบบแยกประเภทตามที่ระบุไว้ในภาชนะ
หรือสถานที่เก็บขยะ ซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับชุมชนนั้น
6. จัดให้มีศูนย์รับซื้อขยะรีไซเคิลสำหรับชุมชน พร้อมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการ
ดำเนินงานเท่าที่จำเป็น เช่น เครื่องกดอัด (Press machine) และเครื่องตัด (Shredders) เป็นต้น
7. จัดให้มีกิจกรรมที่จะสร้างกลไกการคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะในชุมชน เช่น
การจัดตั้งธนาคารขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ ผ้าป่ารีไซเคิล ตลาดนัดรีไซเคิล การหมักปุ๋ยชีวภาพ
 เป็นต้น
8. จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะที่ถูกสุขลักษณะให้แก่ผู้คัดแยกขยะ เพื่อลด
ปัญหาความเลื่อมต่อสุขภาพอนามัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการคัดแยก
ที่ไม่ถูกต้อง

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สถาบัน
ดำรงราชานุภาพ, 2543, หน้า 12) ได้กล่าวถึงหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประการหนึ่ง
คือ ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ ภารกิจ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ได้มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแก้ไขให้มีการสอดคล้องกับยุคสมัยมาเป็นลำดับ
จวบจนปัจจุบันได้มีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดการระบบการบริหาร
ราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในการดำเนินงานกำจัด
ขยะมูลฝอยติดเชื้อและขยะมูลฝอยจากภาคอุตสาหกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพ อุปกรณ์
ในการบำรุงรักษาเครื่องจักรและโรงงานไม่เพียงพอ และขาดการบำรุงรักษามีผลกระทบต่อ
ชัดเจนต่อความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยและผลกระทบต่อการใช้บริการสาธารณสุขประเภทอื่น ๆ
เช่น ระบบประปา การจัดการน้ำเสีย เป็นต้น

สภาพปัญหาดังกล่าว มีผลมาจากโครงสร้างการบริการ (Institution framework) ที่ไม่มี
ประสิทธิภาพ และพอเพียงต่อการแก้ไขปัญหาขาดทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร ฯลฯ
รวมทั้งมาตรการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบยังไม่เข้มงวด หน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น หรือองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดการขยะมูลฝอยต้องทำ คือ

1. การร่างมาตรการ แนวทาง ระเบียบ กฎหมายด้านการจัดการขยะมูลฝอย
2. การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่จัดการขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ
3. การวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างผสมผสาน รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อและขยะมูลฝอยอุตสาหกรรม
4. ตรวจสอบ ติดตาม การบังคับให้การจัดการและการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างเข้มงวด
5. การให้บริการข่าวสารที่ทันสมัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติในรูปแบบห้องสมุดนโยบายและแผน ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

ความหมายของพฤติกรรม

วิลลิสท์ ทรียงกูร (2541) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาจากความคิด ความรู้สึกที่ได้รับในสภาพแวดล้อมที่เป็นพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมทางจิตหรือพฤติกรรมภายใน

ปณิศา นิสสัยสุข (2552) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาตนเป็นกระบวนการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเองให้ไปสู่สถานะที่ดีกว่าและเป็นที่ต้องการมากกว่า แต่กระบวนการดังกล่าวไม่ใช่เรื่องง่าย ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมมนุษย์นั้นซับซ้อน

อนันต์ ศิริพงษ์วัฒนา (2552) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้นเมื่อเผชิญสิ่งเร้า ซึ่งมาจากภายในร่างกายหรือภายนอกร่างกายก็ได้ และปฏิกิริยาที่แสดงออกนั้นมิได้เป็นพฤติกรรมทางกายนั้น แต่รวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตใจด้วย

บุษกร ชีวะธรรมานนท์ (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมเป็นความพร้อมที่บุคคลกระทำอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความคิดความรู้สึกจะแสดงออกมาในรูปการประพฤติปฏิบัติ โดยการยอมรับ หรือปฏิเสธ ลักษณะพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด อารมณ์และเจตคติบุคคลเมื่อได้รับการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะต้องประกอบด้วยการกระทำกิจกรรมใด ๆ ผลที่เกิดขึ้นและปฏิบัติกิจต่อผลที่เกิดขึ้นไม่สมความคาดหวัง

จากความหมายของพฤติกรรมในการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้นเมื่อเผชิญสิ่งเร้าในที่นี้ คือ การแสดงออกหรือการปฏิบัติของประชาชนในการจัดการขยะในครัวเรือนซึ่งมีระดับในการแสดงออกแตกต่างกัน

ประเภทของพฤติกรรม

กฤษศรี คำชาย (2544) กล่าวถึง พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อนที่ต้องศึกษาโดยละเอียดแต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการได้จำแนกพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นสาระในการศึกษาออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนก 5 เกณฑ์ ดังนี้

1. เกณฑ์ในการใช้การสังเกต ในการใช้การสังเกตเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ

1.1 พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) ซึ่งปรากฏเห็นได้ชัดเจน เช่น การหัวเราะ ยิ้ม ร้องไห้ เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) ซึ่งไม่ปรากฏให้สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน เช่น ความคิด ความรู้สึก การเข้าใจ ความจำ เป็นต้น

พฤติกรรมภายนอก และพฤติกรรมภายในมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายในต่างก็เป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าพฤติกรรมภายใน โศกเศร้าก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกทางสีหน้าแววตาเศร้า ทำทางเก็บกดเก็บตัวหรือร้องไห้ออกมาได้ ในทำนองเดียวกัน ถ้าพฤติกรรมภายนอกกริ้วกราด ตวาดแม่ไปโดยไม่ตั้งใจก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมภายใน คือ รู้สึกผิด และอาจคิดในทางร้ายว่าแม่ไม่รักตน

2. เกณฑ์ด้านแหล่งกำเนิดพฤติกรรม

ในการใช้แหล่งที่เกิดเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ พฤติกรรมวุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งเป็นความพร้อมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนดให้เป็นไปตามเผ่าพันธุ์และวงจรของชีวิต มนุษย์สามารถเกิดพฤติกรรมนั้นขึ้นมาได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องผ่านประสบการณ์หรือการฝึกฝน เช่น การคลาน การร้องไห้ การนอน เป็นต้น ประเภทที่สอง คือพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned) ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์และการฝึกฝน เช่น การว่ายน้ำ การขี่จักรยาน การอ่านหนังสือ เป็นต้น

3. เกณฑ์ด้านภาวะทางจิตของบุคคล

ในการใช้ภาวะทางจิตของบุคคลเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ประเภทแรก คือ พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตสำนึก เช่น พุด รัง เดิน เป็นต้นประเภทที่สอง พฤติกรรมที่กระทำ โดยไม่รู้ตัว (Unconscious)

เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก หรือจิตใต้สำนึก หรือเป็นพฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะ เช่น ผัน ละเอียด เป็นต้น

องค์ประกอบของพฤติกรรม

Cronbach (1951 อ้างถึงใน บุญกร ชีวะธรรมานนท์, 2552, หน้า 30) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่

1. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ทำให้เกิดกิจกรรม คนต้องทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการที่เกิดขึ้นกิจกรรมบางอย่างก็ให้ความพอใจหรือสนองความต้องการได้ทันที แต่ความต้องการหรือวัตถุประสงค์บางอย่างก็ต้องใช้เวลาานจึงจะสามารถบรรลุผลสมความต้องการที่ห่างออกไปภายหลัง
2. ความพร้อม (Readiness) เป็นระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ คนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้หมดทุกอย่าง ความต้องการบางอย่างอยู่นอกเหนือความสามารถของเขา
3. สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ
4. การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่คนเราจะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งลงไป เขาจะต้องพิจารณาสถานการณ์เสียก่อนแล้วตัดสินใจเลือกวิธีที่คาดว่าจะได้รับความพอใจมากที่สุด
5. การตอบสนอง (Response) เป็นการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ โดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นการแปลความหมาย
6. ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลการกระทำนั้นผลที่ได้รับอาจจะตามที่คาดคิดไว้ (Confirm) หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหมาย (Contradict)
7. ปฏิกริยาต่อความคาดหวัง หากคนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้ ก็กล่าวได้ว่า เขาประสบกับความผิดหวัง ในกรณีเช่นนี้เขาอาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานะเสียใหม่และเลือกวิธีการตอบสนองใหม่ก็ได้

จากคำนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของคนและสัตว์ ทั้งที่สามารถสังเกตได้ และไม่สามารถสังเกตได้ เกิดจากทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ อาจสืบเนื่องมาจาก ความคิดความรู้สึกจะแสดงออกมาในรูปการประพฤติปฏิบัติโดยการยอมรับหรือปฏิเสธ ลักษณะ พฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด อารมณ์และเจตคติ บุคคล เมื่อได้รับ การเรียนรู้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น จะต้องประกอบด้วย การกระทำของมนุษย์หลายอย่างและอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะ

ในครัวเรือนของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนมีวิธีในการปฏิบัติในการจัดการขยะ ในครัวเรือนทั้งในด้านพฤติกรรมในการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรม การจัดการขยะในบ้านและพฤติกรรมกรำจัดขยะ

นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

นโยบาย

สำหรับนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ได้มีการกำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สำคัญตามแนวทางที่ พิริยุดม วรรณพฤษ (2555, หน้า 43) ได้กล่าวไว้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไว้ 2 ด้าน ได้แก่ กำหนดให้มีการจัดการขยะมูลฝอยถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น และ กำหนดให้มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 โดยมีแนวทางการพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย โดยสนับสนุนการจัดตั้งระบบที่สอดคล้องกับปัญหา และศักยภาพของท้องถิ่น และส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการดำเนินงาน สนับสนุน การลดปริมาณของเสีย ณ แหล่งกำเนิดโดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำ กลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด รวมทั้งใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อลด ปริมาณขยะมูลฝอย เช่น การเก็บภาษีการปล่อยมลพิษ หรือค่าธรรมเนียมการใช้สินค้าที่ก่อมลพิษสูง เร่งรัดการลงทุนก่อสร้างระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ประกอบด้วยการคัดแยก ที่ต้นทาง ระบบการจัดการที่ถูกหลักวิชาการและการใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ย การผลิตพลังงาน ส่งเสริมธุรกิจชุมชน และธุรกิจเอกชนจากวัสดุรีไซเคิล รวมทั้งสนับสนุนให้มีการผลิตและใช้ พลังงานทดแทนจากของเสีย โดยสร้างมาตรการจูงใจในการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ตลอดจนออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม การให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอในการบริหารจัดการและบำรุงรักษา ระบบการจัดของเสียอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559

ซึ่งในปัจจุบันได้จัดทำและดำเนินการตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555-2559 และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555-2559 โดยมีการกำหนดเป้าหมาย อัตราการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการต่อปริมาณ

ขยะมูลฝอยทั่วประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ และมีแนวทางดำเนินการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3. นโยบายของรัฐบาล โดยในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (23 สิงหาคม พ.ศ. 2554) ได้กำหนดนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แถลงว่าให้ความสำคัญกับการจัดการระบบกำจัดขยะ ของเสียอันตราย มลพิษทางอากาศ หมอกควัน โดยวิธีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการน้ำเสียชุมชน

4. นโยบายการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสนับสนุน การรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้โครงการมีขนาดที่เหมาะสมทั้งด้านการลงทุน และการบริหารดำเนินการ

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 87 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 2) ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา ทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

6. นโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทน กระทรวงพลังงานโดยกองทุนเพื่อส่งเสริม การอนุรักษ์พลังงาน ได้จัดทำแผนอนุรักษ์พลังงานฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548-2554 และกำหนดเป้าหมาย ให้พัฒนาพลังงานทดแทนให้มีสัดส่วนการใช้เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2554 จะต้องมีสัดส่วนร้อยละ 9.2 ของความต้องการพลังงานรวมของประเทศหรือสามารถทดแทนการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ ประมาณ 7,530 พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ ซึ่งต่อมากระทรวงพลังงานได้กำหนดมาตรการเพิ่มเติม เพื่อเป็นการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนรวมถึงขยะมูลฝอย คณะกรรมการนโยบาย พลังงานแห่งชาติเห็นชอบในการใช้มาตรการจูงใจด้านราคาผ่านระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิต ไฟฟ้ารายเล็กและผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมาก โดยกำหนดส่วนเพิ่มอัตรารับซื้อไฟฟ้าจากราคารับซื้อ ไฟฟ้าตามระเบียบผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กหรือผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมากตามประเภทเชื้อเพลิง และเทคโนโลยี นอกจากการใช้มาตรการจูงใจด้านราคาแล้วกระทรวงพลังงานยังมีบทบาทส่งเสริม การคัดแยกขยะมูลฝอยและการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ รวมถึงขยะอินทรีย์ ประเภทเศษอาหาร โดยสนับสนุนการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้เทคโนโลยีย่อยสลายที่ไม่ใช้อากาศ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับในลักษณะที่เป็นการแทรกตัวอยู่ในกฎหมายอื่น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็ เป็นเพียงส่วนย่อยของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยโดยตรงหรือเป็นการเฉพาะในฉบับเดียวกันที่สามารถนำมาใช้ควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยแบบเบ็ดเสร็จ (พิริยุตม์ วรรณพฤกษ์, 2555, หน้า 53)

กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเป็นหลัก ประกอบไปด้วย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, หน้า 3-1)

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เนื้อหาของกฎหมายนี้จะครอบคลุมถึงเรื่องการส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด ทั้งการควบคุมผู้ประกอบการ การรวบรวม การขนส่ง การกำจัดขยะมูลฝอย และการกำหนดเกณฑ์ควบคุม เหตุเดือดร้อนรำคาญของส่วนรวมที่เกิดจากกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สารอันตราย ความสิ้นสะอาด ฟุ้ง ฝุ่น ขี้เถ้าพิษ ที่มีผลกระทบต่อมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

3. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

4. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีขนลำเลียงหรือทิ้งลงปล่องทิ้งขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่น ๆ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. 121 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 (พ.ศ. 2515) เรื่องควบคุม

การจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และมติคณะรัฐมนตรี เรื่องแนวทางป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (พิริยุตม์ วรรณพุกษ์, 2555, หน้า 53-58)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการรักษาความสะอาด การจัดการขยะมูลฝอยนั้นประกอบไปด้วยกฎหมายต่าง ๆ (พิริยุตม์ วรรณพุกษ์, 2555, หน้า 58-59) ดังนี้

1. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติในมาตรา 17(11) และมาตรา 17(12) ในห้วงค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ในการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมและการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ และบทบัญญัติในมาตรา 16, 17 และ 18 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กำหนดอำนาจแก่กรุงเทพมหานครในการดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในเขตกรุงเทพมหานครและดูแลรักษาที่สาธารณะตามมาตรา 89(4) และ (10)

3. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 กฎหมายนี้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดำเนินการภายในพื้นที่ของจังหวัด เกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45(7)

4. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลในการรักษาความสะอาดของถนน ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ตามมาตรา 50(3) มาตรา 53(1) และมาตรา 56(1)

5. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กฎหมายนี้กำหนดให้อำนาจและหน้าที่แก่สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยภายในพื้นที่ตำบล ตามมาตรา 23(3)

6. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 กฎหมายนี้ให้อำนาจแก่เมืองพัทยาในการดำเนินการรักษาความสะอาด รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในเขตเมืองพัทยา ตามมาตรา 67(5) และ (6)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอย

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอย แต่ได้บัญญัติเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการจำหน่ายพลังงานที่ผลิตได้แทรกอยู่กับกฎหมายด้านการจัดการพลังงานของประเทศ (พริยุดม วรรณพฤษย์, 2555, หน้า 64) ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ.2535

กฎหมายนี้ได้กำหนดให้พลังงานไฟฟ้าซึ่งขนาดการผลิตรวมของแต่ละแหล่งผลิตตั้งแต่ 200 กิโลวัตต์แอมแปร์ (kVA) ขึ้นไปเป็นพลังงานควบคุมโดยผู้ผลิตหรือการขยายการผลิตพลังงานควบคุมจะต้องได้รับใบอนุญาตและกำหนดห้ามการกระทำใด ๆ อันเป็นการขัดขวางต่อการผลิตพลังงานควบคุมหรือทำให้การผลิตพลังงานควบคุมน้อยลงโดยไม่มีเหตุอันควร ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษทั้งจำและปรับ

2. พระราชกฤษฎีกากำหนดพลังงานควบคุม พ.ศ. 2536

สาระสำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้พลังงานไฟฟ้าซึ่งขนาดการผลิตรวมของแต่ละแหล่งผลิตตั้งแต่ 200 กิโลวัตต์แอมแปร์ขึ้นไปเป็นพลังงานควบคุม

3. พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

กฎหมายนี้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงพลังงาน (จากเดิมพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 กำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง) โดยได้กำหนดที่มาของเงินวัตถุประสงค์และรายละเอียดต่าง ๆ ของกองทุนไว้ในหมวด 4 มาตรา 24

4. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550

กฎหมายนี้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะมูลฝอย ได้แก่การกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อ (8) เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย กำหนดองค์กรต่างๆเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานในหมวด 2 การกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานในหมวด 3 และการจัดตั้งกองทุนพัฒนาไฟฟ้าแหล่งที่มาของเงินทุน การเบิกจ่ายและกิจการที่สามารถใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ตามมาตรา 93-97

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

พริยุดม วรรณพฤษย์ (2555, หน้า 50) กล่าวถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 6 หน่วยงานหลัก ได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญปี 2550 มาตรา 289 และ 290 ได้กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดลอมที่อยู่ในเขตพื้นที่ และตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการรับผิดชอบการจัดเก็บ รวบรวม และการจัดขยะมูลฝอยชุมชน โดยจัดให้มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยรวมเพื่อรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากได้อย่างเพียงพอ นอกจากนั้นแล้วแต่ละจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดลอมระดับจังหวัดแล้วเสนอต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดลอมแห่งชาติ เพื่อของบประมาณสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดลอมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

2. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอมทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม รวมทั้งพิจารณาการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแลหน่วยราชการในการจัดการปัญหามลพิษซึ่งรวมถึงปัญหาขยะมูลฝอย

3. กรมควบคุมมลพิษ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดลอม พ.ศ. 2535 ในการพัฒนาระบบและรูปแบบการจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยเน้นที่มาตรการลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยและสนับสนุนให้เกิดการนำกลับมาใช้ใหม่เป็นประเด็นหลัก นอกจากนั้นยังมีหน้าที่เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดลอมแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดลอมด้านมลพิษประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากกากของเสียและสารอันตราย จัดทำแผนฉุกเฉิน ประสานการปฏิบัติการควบคุม กำไซ ระงับหรือฟื้นฟูสิ่งแวดลอม เสนอแนะมาตรฐาน มาตรการหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากของเสียและสารพิษอันตราย เป็นต้น ต่อมาในภายหลังได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอมและโอนกรมควบคุมมลพิษมาอยู่ภายใต้การสังกัด

4. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดลอม เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม ที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล และข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดลอมเว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ สนับสนุนการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

5. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงพลังงานทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายและบูรณาการแผนบริหารพลังงานของประเทศ เสนอแนะยุทธศาสตร์การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนของประเทศ ตลอดจนให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ โครงการที่ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและการจัดหาแหล่งพลังงานทดแทน

6. กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน เป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงาน กำกับการอนุรักษ์พลังงาน จัดหาแหล่งพลังงานพัฒนาทางเลือกการใช้พลังงานแบบผสมผสานซึ่งรวมถึงการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอยและเผยแพร่เทคโนโลยีด้านพลังงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบความต้องการของทุกภาคส่วนอย่างเพียงพอ

ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล

ความเป็นมาของบ้านหอมศีล

เดิมคือ บางหอมสิน ตั้งชื่อตามคลองหอมสิน ซึ่งเป็นคลองที่กั้นระหว่าง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา กับ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งคลองหอมสินถึงแม้จะเป็นคลองขนาดเล็ก แต่สามารถไปเชื่อมกับคลองสำโรง ซึ่งไหลผ่าน อ.บางปะกง ไปออกแม่น้ำบางปะกง บริเวณบ้านท่าสะอ้าน และจากแม่น้ำบางปะกง สามารถเดินทางไปออกอ่าวไทย แล้ววกเข้าแม่น้ำเจ้าพระยาได้อีกด้วย บางหอมสิน เคยเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ ขึ้นกับมณฑลปราจีน ต่อมาขึ้นอยู่กับตำบลบางเกลือ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 หมู่บ้าน ต่อมาเมื่อแยกบ้านหอมสิน (บ้านหอมศีล) ยกฐานะขึ้นเป็นตำบลหอมศีลเมื่อ พ.ศ. 2533 อีก 2 หมู่บ้าน คือหมู่ 2 และ 4 ได้แยกไปขึ้นอยู่กับ ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปัจจุบันมี 4 หมู่บ้าน สำหรับชื่อหอมสินนั้น เป็นชื่อเดิม ตั้งตามชื่อคลองหอมสิน ซึ่งเป็นชื่อเรียกมาตั้งแต่เดิม (ในตราจองหรือโฉนดที่ดินที่สำรวจใน พ.ศ. 2473) เรียกว่า คลองป่าหอมสินธุ์ สันนิษฐานว่า บริเวณนี้คงเป็นป่ามาก่อน ส่วนคำว่า สินธุ์ ไม่มีความหมาย แต่คำว่า สิน มีความหมายถึง เงิน ทรัพย์) เมื่อสมเด็จพระเจ้านั่งยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมขุนนครราชสีมา (พระยศในขณะนั้น) ได้เสด็จประพาสวัดหอมสิน และทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดนี้ทรงเปลี่ยนชื่อวัดจากวัดหอมสิน เป็นวัดหอมศีล หรือวัดศุคันธศีลาราม 1) ซึ่งมีความหมายเดียวกัน คือ กลิ่นหอมของศีล อันจะกล่าวถึงความหมายของชื่อวัดในเรื่องเกี่ยวกับป้ายชื่อวัด จากคำบอกเล่าของท่านเจ้าอาวาสวัดหอมศีลองค์ปัจจุบัน สันนิษฐานว่า

บ้านหอมสินมีคนมาอยู่อาศัยในราชวรัชกาลที่ 3 แล้ว และมีคนอยู่อาศัยมาตลอดจนในปัจจุบัน มีคนอยู่อาศัยในตำบลหอมสินประมาณหมื่นกว่าคน แบ่งออกได้เป็น 6 หมู่ คือ หมู่ 1, 3 บ้านหอมสิน หมู่ 2 บ้านบางพลีน้อย หมู่ 4, 5 บ้านคลองตาเอี่ยม และหมู่ 6 บ้านคลองปีกกา

องค์การบริหารส่วนตำบลหอมสิน ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 โดยมี นายทวี งามขำ กำนันตำบลหอมสิน เป็นประธานกรรมการบริหาร (โดยตำแหน่ง) คนแรก และได้เปลี่ยนเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีนายสมชาย ชมยิ้ม เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมสิน คนปัจจุบัน (องค์การบริหารส่วนตำบลหอมสิน, 2556)

สภาพทั่วไป

ลักษณะที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลหอมสิน เป็นองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่ที่ 1 ตำบลหอมสิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ริมถนนบางนาตราด ฝั่งขาเข้ากรุงเทพฯ อยู่ห่างจากอำเภอบางปะกง 13 กิโลเมตร มีเนื้อที่รวม 16.61 ตารางกิโลเมตร หรือ 10,381 ไร่

องค์การบริหารส่วนตำบลหอมสิน ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 โดยมี นายทวี งามขำ กำนันตำบลหอมสินเป็นประธานกรรมการบริหาร (โดยตำแหน่ง) คนแรก และได้เปลี่ยนเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีนายสมชาย ชมยิ้ม เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนปัจจุบัน

อาณาเขตติดต่อกับ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลพิมพาและตำบลบางสมัคร	อำเภอบางปะกง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสองคลอง	อำเภอบางปะกง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบางสมัครและตำบลบางเกลือ	อำเภอบางปะกง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบางพลีน้อย	อำเภอบางป่อ

ภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไป พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มดินเหนียว มีคลองธรรมชาติ จำนวน 17 สายล้อมรอบ กลายเป็นเกาะแก่ง ชุมชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริม สองฝั่งคลอง

จำนวนหมู่บ้าน

แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 1	บ้านหอมศีล	นายวีระ ปานทอง
หมู่ที่ 2	บ้านคลองบางพลีน้อย	นายเพลิน ชมยิ้ม
หมู่ที่ 3	บ้านปากคลองหอมศีล	นายปัญญา ไชยยังยืน
หมู่ที่ 4	บ้านคลองแจ็กพงษ์	นายยุทธ รุ่งรักษา
หมู่ที่ 5	บ้านคลองสกัคคีลีบ	นายบุญจำ นาคสวัสดิ์ (กำนัน)
หมู่ที่ 6	บ้านคลองสกัคแปดลีบ	นายชัยยา พวงมณี

ประชากร

มีประชากรทั้งสิ้น 3,698 คน แยกเป็นชาย 1,780 คน เป็นหญิง 1,918 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,265 ครัวเรือน และมีความหนาแน่นของประชากร โดยเฉลี่ย 246 คน/ ตารางกิโลเมตร

ลักษณะโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล

การคมนาคม การจราจร

ถนนที่ใช้ในการคมนาคมและสัญจรระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลหอมศีลส่วนใหญ่ มีสภาพเป็นถนนลูกรัง มีถนนลาดยางและถนน คอนกรีตเสริมเหล็กที่มีความสำคัญและเป็นสายหลักในการคมนาคมขนส่ง และสัญจร ระหว่างหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียงดังต่อไปนี้

ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	จำนวน	4	สาย	รวมระยะทางยาวประมาณ	11,156 เมตร
ถนนลาดยาง	จำนวน	2	สาย	รวมระยะทางยาวประมาณ	13,014 เมตร
ถนนลูกรัง	จำนวน	10	สาย	รวมระยะทางยาวประมาณ	22,164 เมตร

ไฟฟ้า

จำนวนหมู่บ้านที่ไฟฟ้าเข้าถึงจำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 98

การประปา

ประปาหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1-6 ประชากรที่ใช้น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ

70

การโทรคมนาคม

โทรศัพท์สาธารณะ มีจำนวนน้อยมาก โทรศัพท์บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจ

การเกษตร

หมู่ที่ 1	จำนวนเกษตรกร 321 ครัวเรือน	เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ร้อยละ	85
หมู่ที่ 2	จำนวนเกษตรกร 51 ครัวเรือน	เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ร้อยละ	80

หมู่ที่ 3	จำนวนเกษตรกร 147 ครัวเรือน	เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ร้อยละ	82.5
หมู่ที่ 4	จำนวนเกษตรกร 191 ครัวเรือน	เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ร้อยละ	86.7
หมู่ที่ 5	จำนวนเกษตรกร 287 ครัวเรือน	เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ร้อยละ	83.6
หมู่ที่ 6	จำนวนเกษตรกร 131 ครัวเรือน	เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ร้อยละ	88.3

การอุตสาหกรรม

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 30 แห่ง และหมู่บ้านจัดสรร จำนวน 1 แห่ง

ด้านสังคม

การศึกษา

โรงเรียนระดับประถมศึกษา

จำนวน 3 แห่ง

โรงเรียนกิตตินาถประชานุกูล (สภักดีสีลียบ)

หมู่ที่ 5

ครู

จำนวน 6 คน

นักเรียน

จำนวน 60 คน

โรงเรียนวัดหล่อเจริญราษฎร์วราราม

หมู่ที่ 5

ครู

จำนวน 4 คน

นักเรียน

จำนวน 29 คน

โรงเรียนคลองตาเอี่ยม

หมู่ที่ 5

ครู

จำนวน 4 คน

นักเรียน

จำนวน 19 คน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหล่อเจริญราษฎร์วราราม

ครู

จำนวน 2 คน

นักเรียน

จำนวน 19 คน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสภักดีสีลียบ

ครู

จำนวน 2 คน

นักเรียน

จำนวน 35 คน

โรงเรียนระดับประถมศึกษา

จำนวน 3 แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคลองตาเอี่ยม

ครู

จำนวน 24 คน

นักเรียน

จำนวน 2 คน

การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คลองธรรมชาติ

ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

ตำบลหอมศีลหากมองศักยภาพในภาพรวมพอที่จะสรุปศักยภาพและปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาตำบลในอนาคตได้ดังนี้

1. มีลำคลองธรรมชาติไหลผ่าน เชื่อมหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกหมู่บ้านก่อนไหลลงอ่าวไทยที่ตำบลบางปะกง ประชาชนสามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรได้
2. เกษตรกรในตำบลหอมศีล เป็นผู้มีความมั่งคั่งและเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางจึงทำให้สามารถส่งบุตรหลานศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษา
3. มีโรงอุตสาหกรรมจำนวน 30 โรง รองรับปัญหาการว่างงานของราษฎรในพื้นที่ และทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล มีรายได้จากการเก็บภาษีโรงเรือนและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตต่าง ๆ นำมายกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแผนพัฒนาต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง
4. มีสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษา 3 โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาและเปิดกว้างแก่เยาวชนในตำบลที่เตรียมความพร้อมทางการศึกษาและมีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าตำบลหอมศีลได้รับประโยชน์ในหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน และมีรายได้จำนวนมากที่จะนำมาพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญและก้าวหน้าต่อไปในอนาคต อีกทั้งจะเป็นการเพิ่มรายได้ และขยายโอกาสทางการผลิต การตลาด การจัดหางาน พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในตำบลให้ดีขึ้นต่อไป (องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, 2556)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงใจ ปินตามูล (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดการขยะมูลฝอยในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความแปรปรวนของสมมติฐานระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ใช้สถิติเชิงอ้าง t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ปภาวิน เติชขุนทด (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 380 คน จากนั้นวิเคราะห์ผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่าคะแนนของการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอยู่ในระดับสูง โดยทั่วไปแล้วประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ยกเว้นขยะประเภทแบตเตอรี่ โทรศัพท์ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ ควรจัดการอบรมประชาชน ในพื้นที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

พรเพ็ญ ญาณจรูญ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมการกำจัดขยะของชุมชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรศาสตร์ของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะ และศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 400 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมทางสถิติ ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ ค่า Chi-square ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะและระดับการมีส่วนร่วมการจัดการขยะของชุมชนอยู่ในระดับสูง สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามนั้นพบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทที่พักมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน

โดยพิจารณาจากผลการตรวจสอบค่าไค-สแควร์ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05)

ปณิตา นิสสัยสุข (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านสวน จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ t-test, F-test (ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงมีอายุระหว่าง 31-45 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจมีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาท มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยระดับมาก และมีพฤติกรรมการจัดการขยะอยู่ในระดับค่อนข้างดี ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน ในส่วนประชาชนที่มีรายได้ และความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น เทศบาลต้องให้ความรู้กับประชาชนในประเด็นประเภทขยะมูลฝอย ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณขยะในชุมชน และการแยกประเภทขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเทศบาลอาจจัดทำโครงการอบรมความรู้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไปในการคัดแยกก่อนทิ้งขึ้นมา เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีความรู้และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการกำจัดขยะและคัดแยกขยะเบื้องต้นอย่างถูกวิธีก่อนการนำไปทิ้งลงถังรองรับขยะ

บุษกร ชีวะธรรมานนท์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าสถิติ t-test และ One-way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-22 ปี ศึกษาในคณะบริหารและอยู่ในชั้นปีที่ 3 มีความรู้ในการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 56.90 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ความรู้น้อย เมื่อจำแนกระดับความรู้ออกเป็นสามระดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในเกณฑ์น้อย ร้อยละ 51.50 รองลงมา คือ มีความรู้อยู่ในเกณฑ์

ปานกลาง ร้อยละ 45.25 และมีความรู้อยู่ในเกณฑ์ดีเพียงร้อยละ 3.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่นักศึกษาที่มีความรู้ต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้ในการคัดแยกขยะในบ้าน รองลงมา คือ ความรู้ในการคัดแยกขยะจากบ้านเรือน และด้านที่มีความรู้มากที่สุด คือ ด้านการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่วนพฤติกรรมในการคัดแยกขยะในครัวเรือนของนักศึกษาเฉลี่ยโดยรวม มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ส่วนพฤติกรรมที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ พฤติกรรมการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดอยู่ในเกณฑ์ที่ควรปรับปรุง ส่วนด้านอื่นยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดีและพบว่านักศึกษาในขณะที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ในการจัดการขยะในครัวเรือนแตกต่างกัน ในขณะที่นักศึกษาที่มีเพศและคณะที่ศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมในการจัดการขยะแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนนักศึกษาที่มีความรู้ในการจัดการขยะในครัวเรือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน

นิจันรันตร์ สัมโสภา (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้ต้องขังที่อาศัยอยู่ในเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 336 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 18-28 ปี ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้างก่อนต้องโทษ ระยะเวลาต้องโทษ 1 เดือน-10 ปี 11 เดือน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ผู้ต้องขังมีระดับพฤติกรรมในการจัดการขยะในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมากที่สุด รองลงมาด้านการเลือกซื้อและเลือกใช้ และด้านการจัดการขั้นสุดท้าย จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการจัดการขยะของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาการต้องโทษแตกต่างกันจะมีระดับพฤติกรรมในการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเห็นควรเป็นเรือนจำตัวอย่าง หรือเรือนจำต้นแบบ และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขัง โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ความรู้ในเรื่องปัญหาขยะ ขยะมีพิษ และแนวโน้มของขยะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายในอนาคตหากการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขาดความต่อเนื่อง เปรียบเทียบการจัดการขยะในเรือนจำใกล้เคียงเพื่อให้เกิดพัฒนาการในการดำเนินงาน เช่น การใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการกำจัดขยะให้เรือนจำส่งเสริมการนำขยะรีไซเคิลมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เช่น นำขยะมาทำผลิตภัณฑ์ หรือของชำร่วยโดยจัดหาบุคคลที่มีความรู้ และความคิดสร้างสรรค์มาสอนผู้ต้องขัง และจัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของเรือนจำต่อไป

พัทธยา ยิ่งยี่น (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะของพนักงานในสำนักงาน: กรณีศึกษาสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ จังหวัด

จะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างพนักงานในสำนักงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สถิติ t-test และ One-way ANOVA โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า พนักงานในสำนักงานของสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ มีความรู้ การจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมในการจัดการขยะอยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยพนักงานที่มีเพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน ขนาดสถานประกอบการ ที่ทำงานแตกต่างกัน มีความรู้การจัดการขยะไม่แตกต่างกัน แต่พนักงานที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความรู้การจัดการขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพนักงานที่มีอายุ สถานภาพสมรส ตำแหน่งงาน ความรู้การจัดการขยะแตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการจัดการขยะ ไม่แตกต่างกัน แต่พนักงานที่มีเพศ การศึกษา ระยะเวลาการทำงาน ขนาดสถานประกอบการ ที่ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมในการจัดการขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะ ควรให้พนักงานได้รับความรู้จำกัดความรู้ ไซเคิลและความรู้ในการเลือกซื้อสินค้า ที่มีปริมาณขยะน้อย

วิชชุ หลดประไพ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นและพฤติกรรมของ ประชาชนเรื่องการจัดการขยะ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง จำนวน 328 คน สถิติที่ใช้ ในการวิจัยประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การ บริหารส่วนตำบลหนองบอนแดงต่อเตาเผาขยะในภาพรวมพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น ต่อเตาเผาขยะอยู่ในระดับเห็นด้วยค่อนข้างมากเห็นว่า เตาเผาขยะมีชื่อเสียงมากกว่าข้อดีเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาเห็นว่าควันของเตาเผาขยะส่งกลิ่นและควันที่มีพิษออกมา และพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดงในภาพรวมพบว่า ประชาชน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี คือ การแนะนำหรือบอกคนในบ้านว่าฝาจับ หรือที่เปิดฝากระป๋องน้ำอัดลมสามารถหลอมใหม่แล้วนำมาใช้ทำเป็นขี้เถ้าหรือไม้เท้าสำหรับ ผู้ป่วยได้เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ทุกวันนี้ที่บ้านไม่ได้ทำการคัดแยกขยะตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล หนองบอนแดง พบว่า ประชาชนมีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนมีอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมในการคัดแยก ขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่อง การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะ

และให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง ดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อความต้องการ และการบริหารจัดการขยะในชุมชนต่อไป

เกษรา สร้างสุขดี (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษา คือ ผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA ผลจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี ในด้านการวางแผนอยู่ในระดับน้อย ในด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก และพบว่า ผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี เนื่องจากหน่วยงานมณฑลทหารบกที่ 14 ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดการมูลฝอยอีกทั้งมีนโยบายที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่พักอาศัย และอาชีพของผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 เพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้านการวางแผนด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกันและระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยของผู้อาศัยอยู่ในมณฑลทหารบกที่ 14 กับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกัน แต่ระดับความรู้แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 ที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับด้านการวางแผนอยู่ในระดับดี มีส่วนร่วมในการวางแผนน้อยกว่าผู้อาศัยอยู่ในมณฑลทหารบกที่ 14 ที่มีระดับความรู้ปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

อรนิภา บุคทะสุ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และความพึงพอใจของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 381 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าสถิติ t-test, F-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้และความพึงพอใจของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เรื่องการกำจัดขยะอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 45.40 รองลงมา คือ มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.65 และมีความรู้ที่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 19.95 การศึกษาความพึงพอใจต่อ

การกำจัดขยะพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านการบุคลากรมากที่สุด และมีความพึงพอใจในด้านสถานที่จัดวางถังขยะและที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะน้อยที่สุด ส่วนประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล เกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุ อาชีพและความรู้ที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ทางเทศบาลตำบล เกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ส่งเสริมให้มีการสอน และฝึกอบรมในเรื่อง วินัยการกำจัดขยะ การจัดการขยะ และการคัดแยกขยะที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนและจัดทำผังเมือง เพื่อเตรียมพื้นที่ไว้สร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งอย่างน้อยต้องเพียงพอรองรับการกำจัดขยะ ในอีก 5-10 ปีข้างหน้า รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาระบบกำจัดขยะจากชุมชน ขยะอันตราย จากภาคอุตสาหกรรมขยะติดเชื้อให้ได้มาตรฐาน

วลัยพร สกุลทอง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ได้ อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่า ใบเล็กหลาย ๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก โดยจะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง พบว่า เมื่ออายุและจำนวนสมาชิก ในครอบครัวต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดแตกต่างกัน พฤติกรรม โดยรวมทั้งสามด้านในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก

พิภัทร แสงสินธุสร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลนครภูเก็ต และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิด

ขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำขยะกลับมาใช้ใหม่พบว่า ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้ได้อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยพบว่า ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก จะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมกำจั ดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พบว่า เพศ ระดับการศึกษา และ การได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกันทำให้มีพฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ส่วนอายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ในครอบครัวต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะ ที่อยู่อาศัยต่างกันทำให้มีพฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกพิจารณาพฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มี พฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลด การเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย

ประเมยฐ ห่วงมิตร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตลาดพร้าวกรุงเทพมหานคร พฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีพฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอย มากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้าน การคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้ได้อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชน เลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของ ใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่า ใบเล็กหลาย ๆ ใบ และในด้านการ คัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก จะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมกำจั ดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ในครอบครัวต่อเดือน จำนวน สมาชิกในครอบครัว และลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมกำจั ดการขยะมูลฝอย ของประชาชน ในเขตลาดพร้าวกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อทดสอบสมมติฐาน พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีทั้งหมด 1,265 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนอำเภอบางปะกง, 2556)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีทั้งหมด 304 ครัวเรือน การวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 มีสูตรดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร} \quad n &= \frac{N}{(1 + Ne)^2} \\ \text{เมื่อ} \quad n &= \text{กลุ่มตัวอย่าง} \\ N &= \text{ประชากร} \\ N &= 1,265 \text{ คน} \\ e &= \text{ระดับความสำคัญที่ } .05 \\ \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{1,265}{(1 + 1,265 \times (0.05)^2)} \\ &= 304 \text{ ครัวเรือน} \end{aligned}$$

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดให้หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ครั้วเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งแบ่งเป็นชุมชนจำนวน 6 หมู่บ้าน โดยในการศึกษาครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 304 ครั้วเรือน โดยให้หัวหน้าครั้วเรือนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของครั้วเรือนในแต่ละชุมชน (Proportional to size)

3. กำหนดสัดส่วนครั้วเรือน จำนวน 6 หมู่บ้าน มีครั้วเรือน 1,265 ครั้วเรือน ดังนั้น สัดส่วนของตัวอย่างต่อครั้วเรือนเท่ากับ 304:1,265 หรือ 1:4.16

4. คำนวณกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน จากสูตร ดังนี้

$$\text{กลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน} = \frac{\text{จำนวนครั้วเรือนในแต่ละหมู่บ้าน} \times \text{จำนวนตัวอย่าง (304)}}{\text{จำนวนครั้วเรือนทั้งหมด (1,265)}}$$

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (ครั้วเรือน)	ขนาดตัวอย่าง (ครั้วเรือน)
บ้านหอมศีล	445	107
บ้านคลองบางพลีน้อย	54	13
บ้านปากคลองหอมศีล	156	37
บ้านคลองแจ็กพงษ์	187	45
บ้านคลองสกัดสี่สิบ	283	68
บ้านคลองสกัดแปดสิบ	141	34
รวม	1,265	304

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาวิจัยได้สร้างตามกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check lists) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 24 ข้อ แบ่งออกเป็นด้านการลดจำนวน จำนวน 5 ข้อ ด้านการใช้ซ้ำ จำนวน 5 ข้อ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ จำนวน 5 ข้อ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ จำนวน 5 ข้อ และด้านการหลีกเลี่ยง จำนวน 4 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติประจำ	ให้	5 คะแนน
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติบ่อย	ให้	4 คะแนน
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3 คะแนน
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	2 คะแนน
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ไม่ปฏิบัติเลย	ให้	1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาได้แก่

3.1 นายสมชาย ชมยิ้ม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล
3.2 จ.ส.อ.ก้าวหน้า พรหมโชติ	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล
3.3 นางสาวสุทิสรา เฉยมีศักดิ์	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่า Reliability ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่า Cronbach's alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอรับหนังสือจากวิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อแนะนำตัวเอง และขอความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ในการตอบแบบสอบถาม และทำการแจกแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยให้หัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทนจำนวน 304 คน
2. บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 304 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 304 ชุด จึงคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ
2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การทดสอบสมมติฐานใช้ค่าสถิติ (t-test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศ และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพบความแตกต่าง จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบ LSD

เกณฑ์การแปลผล

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ระดับการมีส่วนร่วมจากสูตรการหาอันตรภาคชั้น
ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \text{ (ความกว้างของชั้น)} \end{aligned}$$

กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล

4.21-5.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับดีมาก
3.41-4.20	หมายถึง	มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับดี
2.61-3.40	หมายถึง	มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับควรปรับปรุง
1.00-1.80	หมายถึง	มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับต้องปรับปรุง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือน โดยเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งแบ่งเป็นชุมชนจำนวน 6 หมู่บ้าน โดยในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 304 ครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยด้านกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนแบ่งเบนมาตรฐาน (SD) การแปรความและการจัดอันดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 5 ด้าน คือ ด้านการลดจำนวนด้านการใช้ซ้ำ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ และด้านการหลีกเลี่ยง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยด้านกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	131	43.09
หญิง	173	56.91
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.90 ผู้ชาย ร้อยละ 43.10

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
21-30 ปี	42	13.82
31-40 ปี	64	21.05
41-50 ปี	111	36.51
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	87	28.62
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุพบว่า มีอายุ 41-50 ปีขึ้นไป มากที่สุด คือ ร้อยละ 36.50 รองลงมา มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อายุ 31-40 ปี และ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.60 ร้อยละ 21.10 และร้อยละ 13.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	62	20.40
มัธยมศึกษาตอนต้น	37	12.17
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	78	25.66
อนุปริญญาหรือ ปวส.	56	18.42
ปริญญาตรี	44	14.47
สูงกว่าปริญญาตรี	27	8.88
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. มากที่สุด ร้อยละ 25.70 รองลงมา คือ ประถมศึกษา อนุปริญญาหรือปวส. ปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนต้น และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 20.40 ร้อยละ 18.40 ร้อยละ 14.50 ร้อยละ 12.20 และร้อยละ 8.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามอาชีพ

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
รับจ้าง	64	21.05
ค้าขาย	57	18.75
เกษตรกร	59	19.41
ธุรกิจเอกชน	56	18.42
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	59	19.41
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	9	2.96
อื่น ๆ		
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ พบว่า มีอาชีพ คือ รับจ้าง มากที่สุด ร้อยละ 21.10 รองลงมา คือ เกษตรกรเท่ากับ รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ค่าขาย ธุรกิจเอกชน และอุตสาหกรรมในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 19.40 ร้อยละ 19.40 ร้อยละ 18.80 ร้อยละ 18.40 และร้อยละ 3.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อครัวเรือน

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อครัวเรือน		
น้อยกว่า 10,000 บาทลงมา	90	29.60
10,001-20,000 บาท	82	26.98
20,001-30,000 บาท	72	23.69
30,001 บาทขึ้นไป	60	19.73
รวม	304	100

จากตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อครัวเรือน พบว่า มีรายได้ต่อครัวเรือน น้อยกว่า 10,000 บาท ลงมา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.60 รองลงมา คือ 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.00 ร้อยละ 23.00 ร้อยละ 19.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปรความ และการจัดอันดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 5 ด้าน คือ ด้านการลดจำนวน ด้านการใช้ซ้ำ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ และด้านการหลีกเลี่ยง

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับพฤติกรรมกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการลดจำนวน

ด้านการลด จำนวน	ระดับการปฏิบัติจริง					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	ปฏิบัติ ประจำ	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
1 ท่านเลือกซื้อ สินค้าที่ไม่ ก่อให้เกิด ขยะมาก เกิด ความจำเป็น	228 (75.00)	61 (20.10)	15 (4.09)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.70	.56	ดีมาก	1
2 ท่านเลือกซื้อ สินค้าที่ไม่ ต้องใช้ ถุงพลาสติก เกินความ จำเป็น	98 (32.20)	198 (65.10)	7 (2.30)	1 (0.30)	0 (0.00)	4.29	.52	ดีมาก	5
3 ท่านนำตะกร้า หรือถุงผ้า ไปใส่ของ เวลาจ่ายตลาด	207 (68.10)	84 (27.60)	12 (3.90)	1 (0.30)	0 (0.00)	4.63	.58	ดีมาก	2
4 ท่านบอก กล่าวให้ สมาชิก ภายในบ้าน เพื่อช่วยกัน ลดขยะ	170 (55.90)	129 (42.40)	5 (1.60)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.54	.53	ดีมาก	4

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการลด จำนวน	ระดับการปฏิบัติจริง					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	ปฏิบัติ ประจำ	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
5 ท่านเลือกใช้ ถุงพลาสติก ใส่สิ่งของใบ ใหญ่เพียงใบ เดียวมากกว่า ใบเล็ก หลาย ๆ ใบ	200 (65.80)	91 (29.90)	13 (4.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.62	.57	ดีมาก	3
รวม						4.56	.24	ดีมาก	

จากตารางที่ 7 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการลดจำนวนพบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับดีมาก โดยชื่อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ เลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกินความจำเป็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ นำตะกร้าหรือถุงผ้าไปใส่ของเวลาจ่ายตลาดอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.63$) และเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.62$) ตามลำดับ ส่วนชื่อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เลือกซื้อสินค้าที่ไม่ต้องใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.29$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความ และการจัดอันดับพฤติกรรมกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการใช้ซ้ำ

ด้านการใช้ซ้ำ	ระดับการปฏิบัติจริง					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	ปฏิบัติ ประจำ	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
1 ทำนนำ ถุงพลาสติก มาใช้แล้ว มาใส่ขยะ	251 (82.60)	49 (16.10)	3 (1.00)	1 (0.30)	0 (0.00)	4.81	.47	ดีมาก	1
2 ขยะประเภท ขวดพลาสติก หรือขวดแก้ว ทำนนำ กลับมาใช้ ประโยชน์ ใหม่ได้	227 (74.70)	72 (23.70)	4 (1.30)	1 (0.30)	0 (0.00)	4.73	.50	ดีมาก	3
3 ทำนเลือกซื้อ ถ่านไฟฉาย ชนิดที่ชาร์ต ใหม่ได้	83 (27.30)	185 (60.90)	32 (10.50)	4 (1.30)	0 (0.00)	4.14	.64	ดีมาก	5
4 ทำนมีการนำ กระป๋อง พลาสติกมา ปลูกต้นไม้	232 (76.30)	67 (22.00)	5 (1.60)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.75	.47	ดีมาก	2

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ด้านการใช้ซ้ำ	ระดับการปฏิบัติจริง					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	ปฏิบัติ ประจำ	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
5 ท่านมีการนำ ขวดกาแฟที่ หมดแล้วมา ใส่น้ำตาล หรือลูกอม	168 (55.30)	115 (37.80)	21 (6.90)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.48	.62	ดีมาก	4
รวม						4.51	.26	ดีมาก	

จากตารางที่ 8 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการใช้ซ้ำพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ นำถุงพลาสติกไม่ใช้แล้วมาใส่ขยะ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.81$) รองลงมา คือ การนำกระป๋องพลาสติกมาปลุกต้นไม้อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.75$) และขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ท่านนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.73$) และนำขวดกาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาลหรือลูกอม ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เลือกซื้อถ่ายไฟฉายชนิดที่ชาร์จได้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.14$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่

ด้านการ ซ่อมแซมใช้ใหม่	ระดับการปฏิบัติจริง					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	ปฏิบัติ ประจำ	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
1 ทานนำ เครื่องใช้ ไฟฟ้าที่ชำรุด มาซ่อมแซม เพื่อนำ กลับมาใช้ ใหม่	275 (90.50)	29 (9.50)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.90	.29	ดีมาก	2
2 ทาน ซ่อมแซม เสื้อผ้าที่ชำรุด เช่น กระดุม หาย ซิบแตก หรือขาด เพื่อ นำกลับมาใช้ ใหม่เสมอ	208 (68.40)	90 (29.60)	4 (1.30)	1 (0.30)	1 (0.30)	4.65	.56	ดีมาก	4
3 ทาน ซ่อมแซม เฟอร์นิเจอร์ ในบ้านเสมอ เพื่อให้ใช้งาน ได้ปกติ	260 (85.50)	43 (14.10)	1 (0.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.85	.36	ดีมาก	3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ด้านการ ซ่อมแซมใช้ใหม่	ระดับการปฏิบัติจริง					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	ปฏิบัติ ประจำ	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
4 ทาน ซ่อมแซม ยานพาหนะ ให้อยู่ใน สภาพพร้อม ใช้เสมอ ถ้า ไม่พร้อมที่จะ ซื้อใหม่	282 (92.80)	21 (6.90)	1 (0.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.92	.28	ดีมาก	1
รวม						4.83	.23	ดีมาก	

จากตารางที่ 9 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ซ่อมแซมยานพาหนะให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้เสมอ ถ้าไม่พร้อมที่จะซื้อใหม่อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.92$) รองลงมาคือนำเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.90$) และซ่อมแซมเฟอร์นิเจอร์ในบ้านเสมอเพื่อให้ใช้งานได้ปกติ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.85$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ชำรุด เช่น กระดุมหาย ซิบแตก หรือขาด เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่เสมออยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.65$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับพฤติกรรม
การจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล
อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่

ด้านการแปรรูป กลับมาใช้ใหม่	ปฏิบัติ ประจำ	ระดับการปฏิบัติจริง				$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อัน ดับ
		บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
1 ท่านสนับสนุน และใช้สินค้า ที่ทำจาก ขยะเหลือทิ้ง เช่นถังรองรับ ขยะจากยาง รถยนต์	251 (82.60)	49 (16.10)	3 (1.00)	1 (0.30)	0 (0.00)	4.81	.47	ดีมาก	3
2 ท่านมักเก็บ เศษไม้ที่เหลือ พื้งนำมา ประกอบเป็น เก้าอี้ โต๊ะหรือ ของใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน	227 (74.70)	72 (23.70)	4 (1.30)	1 (0.30)	0 (0.00)	4.73	.50	ดีมาก	4
3 ท่านมักเก็บ รวบรวมฝา กระป๋อง เครื่องดื่ม น้ำอัดลม เพื่อนำไป บริจาค เพื่อทำขาเทียม	127 (41.80)	148 (48.70)	25 (8.20)	4 (1.30)	0 (0.00)	4.31	.68	ดีมาก	5

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ด้านการแปรรูป กลับมาใช้ใหม่	ปฏิบัติ ประจำ	ระดับการปฏิบัติจริง				$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อัน ดับ
		บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
4 ท่านมักเก็บ ขยะที่เป็น กระดาษ โลหะ ขวดแก้ว พลาสติก เพื่อนำไปขาย	253 (83.20)	49 (16.10)	2 (0.70)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.83	.40	ดีมาก	2
5 ขยะประเภท กล่องกระดาษ หรือ หนังสือพิมพ์ ท่านได้เก็บไว้ ขายหรือนำ กลับมาใช้งาน อีก	285 (93.80)	19 (6.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.94	.24	ดีมาก	1
รวม						4.72	.24	ดีมาก	

จากตารางที่ 10 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ พบว่าโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ ท่านได้เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานอีก อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.94$) รองลงมา คือ มักเก็บขยะที่เป็นกระดาษ โลหะ ขวดแก้ว พลาสติก เพื่อนำไปขายอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.83$) และสนับสนุน และใช้สินค้าที่ทำจากขยะเหลือทิ้ง เช่น ถังรองรับขยะจากยางรถยนต์อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.81$) เก็บเศษไม้ที่เหลือทิ้งนำมาประกอบ

เป็นแก้อี โต้ะ หรือของใช้ต่าง ๆ ภายในบ้านอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.73$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เก็บรวบรวมฝากระป๋องเครื่องดื่มน้ำอัดลม เพื่อนำไปบริจาคเพื่อทำขาเทียม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.31$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปรความ และการจัดอันดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการหลีกเลี่ยง

ด้านการหลีกเลี่ยง	ปฏิบัติประจำ	ระดับการปฏิบัติจริง				$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
		บ่อย	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติเลย				
1 ครอบครัวยุของท่านหลีกเลี่ยงใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง	216 (71.10)	77 (25.30)	11 (3.60)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.67	.54	ดีมาก	2
2 ไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เคยบรรจุสารเคมีอันตรายมาใส่อาหารหรือน้ำดื่ม	150 (49.30)	146 (48.00)	6 (2.00)	0 (0.70)	0 (0.00)	4.45	.61	ดีมาก	4

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านการหลีกเลี่ยง	ระดับการปฏิบัติจริง					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อัน ดับ
	ปฏิบัติ ประจำ	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ เลย				
3 ท่านมีการคัด แยกขยะ ประเภท หลอดนํ้าอ่อน และกระป๋อง สเปรย์ ถ้าย ไฟฉายก่อน ทิ้งในถังขยะ	203 (66.80)	76 (25.00)	24 (7.90)	1 (0.30)	0 (0.00)	4.58	.65	ดีมาก	3
4 ถ้าเป็นไปได้ ท่านไม่อยาก ใช้กล่องโฟม บรรจุอาหาร	133 (43.80)	128 (42.10)	37 (12.20)	6 (2.00)	0 (0.00)	4.28	.75	ดีมาก	5
5 ท่านหลีกเลี่ยง การนำ ถุงพลาสติก ที่ใช้แล้ว กลับมาใส่ อาหารร้อน ๆ ใหม่	236 (77.60)	53 (17.40)	12 (3.90)	1 (0.30)	2 (0.70)	4.71	.62	ดีมาก	1
รวม						4.54	.35	ดีมาก	

จากตารางที่ 11 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการหลีกเลี่ยงพบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ หลีกเลี่ยงการนำ

ถูกพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใส่อาหารร้อน ๆ ใหม่ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ ครอบครัวของท่านหลีกเลี่ยงใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.67$) และมีการคัดแยกขยะประเภทหลอดนื้อน และกระป๋องสเปรย์ ถ่ายไฟฉายก่อนทิ้งในถังขยะอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ถ้าเป็นไปได้ท่านไม่ยอมใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.28$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปรความและการจัดอันดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน

	พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
1	ด้านการลดจำนวน	4.56	0.24	ดีมาก	3
2	ด้านการใช้ซ้ำ	4.51	0.26	ดีมาก	5
3	ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่	4.83	0.23	ดีมาก	1
4	ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่	4.72	0.24	ดีมาก	2
5	ด้านการหลีกเลี่ยง	4.54	0.35	ดีมาก	4
	รวม	4.63	0.17	ดีมาก	

จากตารางที่ 12 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านพบว่า โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมา คือ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.72$) และด้านการลดจำนวน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้ซ้ำ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ
ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือน

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
ชาย	131	4.65	0.18	1.46	0.15
หญิง	173	4.62	0.16		

จากตารางที่ 13 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน
ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	0.07	0.02	0.82	0.49
ภายในกลุ่ม	300	8.53	0.03		
รวม	303	8.60			

จากตารางที่ 14 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอายุไม่แตกต่างกัน
ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย
ของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	5	0.16	0.03	1.10	0.36
ภายในกลุ่ม	298	8.45	0.03		
รวม	303	8.60			

จากตารางที่ 15 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย
ของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัด
ฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	5	0.23	0.01	0.16	0.98
ภายในกลุ่ม	298	8.58	0.03		
รวม	303	8.60			

จากตารางที่ 16 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
 คริวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
 จำแนกตามรายได้ต่อครัวเรือน

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	0.21	0.04	1.43	0.23
ภายในกลุ่ม	300	8.48	0.03		
รวม	303	8.60			

จากตารางที่ 17 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามรายได้ต่อครัวเรือนไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน	ปฏิเสธ
2. หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน	ปฏิเสธ
3. หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน	ปฏิเสธ
4. หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพหลักต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล แตกต่างกัน	ปฏิเสธ
5. หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่อครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน	ปฏิเสธ

จากตารางที่ 18 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามสมมติฐานการวิจัย ปฏิเสธสมมติฐานทุกข้อ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นผลเนื่องมาจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่ขยะเป็นปัญหาใหญ่อันดับหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ที่ปัจจุบันมีการพัฒนา มีประชาชนและชุมชนในพื้นที่มากขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ปริมาณขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล มีการตกค้างเพราะพฤติกรรมของประชาชน เช่น พฤติกรรมทิ้งขยะมูลฝอยไม่เลือกที่ เป็นการสร้างปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในที่ต่าง ๆ หรือการทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่มีการแยกประเภทจะทำให้ขยะมูลฝอยมากกว่า การทิ้งขยะมูลฝอยแยกประเภท เพราะการแยกประเภทขยะจะทำให้มีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ ปริมาณขยะจึงลดลง ปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่จึงเป็นปัญหาซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ตามภารกิจหน้าที่ไม่อาจปฏิเสธได้ และต้องเข้าไปบริหารจัดการให้การเก็บและการกำจัดขยะให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนมีความพึงพอใจ ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือน โดยเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งแบ่งเป็นชุมชนจำนวน 6 หมู่บ้าน โดยในการศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 304 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ซึ่งผลของการศึกษาจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

หอมศีล

3. การทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.90 มีอายุ 41-50 ปี ขึ้นไปมากที่สุด คือ ร้อยละ 36.50 รองลงมาคืออายุ 51 ปีขึ้นไป อายุ 31-40 ปี และ 21-30 ปี คิดเป็น ร้อยละ 28.60 ร้อยละ 19.21.10 และร้อยละ 13.80 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ตอนปลายหรือ ปวช. มากที่สุด ร้อยละ 25.70 รองลงมา คือ ประถมศึกษา ปริญญาตรี อนุปริญญา หรือ ปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.40 ร้อยละ 18.40 ร้อยละ 14.50 ร้อยละ 12.20 และร้อยละ 8.90 ตามลำดับ มีอาชีพ คือ รับจ้าง มากที่สุด ร้อยละ 21.10 รองลงมา คือ เกษตรกร เท่ากับ รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย ธุรกิจเอกชน และอุตสาหกรรมในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 19.40 ร้อยละ 19.40 ร้อยละ 18.80 ร้อยละ 18.40 และร้อยละ 3.00 ตามลำดับ มีรายได้ต่อครัวเรือน น้อยกว่า 10,000 บาท ลงมามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.60 รองลงมา คือ 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.00 ร้อยละ 23.00 ร้อยละ 19.70 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร

ส่วนตำบลหอมศีล

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับดีมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ อยู่ใน ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมา คือ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.72$) และด้านการลดจำนวนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการฝังฝัง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการลดจำนวนพบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนน เฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ เลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกิดความจำเป็นอยู่ใน ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ นำตะกร้าหรือถุงผ้าไปใส่ของเวลาจ่ายตลาดอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.63$) และเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ อยู่ใน ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.62$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เลือกซื้อสินค้าที่ไม่ต้องใช้ ถุงพลาสติกเกิดความจำเป็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.29$)

2. ด้านการฝังฝังพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3 อันดับแรก คือ นำถุงพลาสติกไม่ใช้แล้วมาใส่ขยะ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.81$) รองลงมา คือ การนำกระป๋องพลาสติกมาปลูกต้นไม้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.75$) และขวดพลาสติกหรือ

ขวดแก้ว ท่านนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.73$) และนำขวดกาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาลหรือลูกอม ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เลือกซื้อถ่ายไฟฉายชนิดที่ชาร์จใหม่ได้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.14$)

3. ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ซ่อมแซมยานพาหนะให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้เสมอ ถ้าไม่พร้อมที่จะซื้อใหม่อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.92$) รองลงมา คือ นำเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.90$) และซ่อมแซมเฟอร์นิเจอร์ในบ้านเสมอเพื่อให้ใช้งานได้ปกติ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.85$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ชำรุด เช่น กระดุมหาย ซิบแตก หรือขาด เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่เสมอ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.65$)

4. ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ขยะประเภท ก่อกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ ท่านได้เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานอีก อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.94$) รองลงมา คือ มักเก็บขยะที่เป็นกระดาษ โลหะ ขวดแก้ว พลาสติก เพื่อนำไปขาย อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.83$) และสนับสนุนและใช้สินค้าที่ทำจากขยะเหลือทิ้ง เช่น ถังรองรับขยะจากยางรถยนต์อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.81$) เก็บเศษไม้ที่เหลือทิ้งนำมาประกอบเป็นเก้าอี้ โต๊ะ หรือของใช้ต่าง ๆ ภายในบ้านอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.73$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เก็บรวบรวมฝากระป๋องเครื่องดื่ม น้ำอัดลม เพื่อนำไปบริจาคเพื่อทำขาเทียม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.31$)

5. ด้านการหลีกเลี่ยงพบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ หลีกเลี่ยงการนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใส่อาหารร้อน ๆ ใหม่ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ ครอบคร้วของท่านหลีกเลี่ยงใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.67$) และมีการคัดแยกขยะประเภท หลอดนิออนและกระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉายก่อนทิ้งในถังขยะ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ถ้าเป็นไปได้ท่านไม่อย่าใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.28$)

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมา คือ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.72$) และด้านการลดจำนวน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้ซ้ำ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ทราบดีว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ไม่มีรถขยะในการจัดเก็บขยะจากชุมชน ประชาชนจัดการขยะกันเองตามบ้านเรือน จึงส่งผลให้มีปริมาณขยะที่มากขึ้น ประชาชนทราบถึงปัญหาของการมีสภาพขยะตกค้าง และการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง เช่น การเผากลางแจ้ง และการกองบนพื้นดิน ซึ่งการเผากลางแจ้งทำให้เกิดควัน การกองบนพื้นดินทำให้เกิดปัญหาในเรื่องกลิ่น แมลงวัน ทำให้น้ำเสีย ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการรณรงค์การคัดแยกขยะ โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล โครงการทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ โครงการทำน้ำหมักชีวภาพให้กับนักเรียนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล และรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยการร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการกับขยะของชุมชน เช่น การแยกประเภทขยะ จะทำให้มีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ ปริมาณขยะจึงลดลง ซึ่งประโยชน์ที่ได้ อีกทางหนึ่ง คือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครอง ดังนั้นจึงส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก

ปริมาณของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอย จำเป็นต้องบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยไว้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บ เก็บขน และวางแผนการปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือจัดการงบประมาณ ตลอดจนวางแผนงานในอนาคตได้ องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอย มีดังนี้ ลักษณะของชุมชน ถ้าเป็นชุมชนที่ประกอบการค้า เช่น ตลาด ศูนย์การค้า ก็จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย และถ้าเป็นบริเวณด้านเกษตรกรรม เช่น ทำสวน ปริมาณขยะมูลฝอยก็น้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ ความหนาแน่นของชุมชน บริเวณที่มีที่อยู่อาศัยหนาแน่น ปริมาณขยะมูลฝอยก็มากกว่าบริเวณที่มีผู้อยู่อาศัยน้อย ซึ่งในปัจจุบันนิยมสร้างแฟลต ทาวเฮาส์

คอนโดมิเนียม บริเวณนั้นมีผู้อยู่อาศัยหลายครอบครัว ปริมาณขยะมูลฝอยก็มีมาก ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอยเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่มีผลไม้ปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนเปลือกผลไม้จะมากเพราะเหลือจากการบริโภคของประชาชนและยิ่งราคาผลไม้ถูกในปีที่ผลไม้ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้เหลือทิ้งในปีนั้นมากขึ้น สถานะทางเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย อุปนิสัยของประชาชนในชุมชนที่มีอุปนิสัยรักความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่า ประชาชนที่มีอุปนิสัยไม่รักความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัดกระจายไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขนจึงน้อยลง แต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนน ที่สาธารณะ เป็นต้น การจัดบริการเก็บขนขยะมูลฝอย องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย เพราะถ้าบริการเก็บขนขยะมูลฝอยสม่ำเสมอ ประชาชนก็นำขยะมูลฝอยออกมาสะดวก ย่อมเป็นปริมาณขยะมูลฝอยสูงขึ้น แต่ถ้าบริการเก็บขนขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอ ประชาชนก็ไม่กล้านำขยะมูลฝอยออกมา เพราะจะทำให้ไม่สะอาดแก่ที่พักอาศัย ปริมาณขยะมูลฝอยก็น้อยลง ความสะดวกในการเก็บขนขยะมูลฝอย ถ้าสภาพของท้องถิ่นไม่สะดวกที่จะให้บริการในการเก็บขนขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างทั่วถึง เป็นต้นว่า รถขนขยะมูลฝอยไม่สามารถจะเข้าไปในชุมชนได้ เนื่องจากถนน หรือตรอก ซอยแคบมากต้องใช้ภาชนะขนถ่ายอีกทอดหนึ่ง ก็จะทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยน้อยลง ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงยังมีขยะมูลฝอยเหลือจากการเก็บอีกมากก็ตาม ซึ่งถ้าจะเก็บขนหมดตามสภาพที่แท้จริงแล้ว จะต้องใช้เวลานาน ยิ่งถ้าเป็นตรอกแคบและเล็กด้วยแล้ว อุปสรรคในการเก็บขนก็ยิ่งมากตามไปด้วย (คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548, หน้า 56-68) องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลกระทบต่อปริมาณขยะมูลฝอยมาก ทำให้ปริมาณที่คาดคะเนในการจัดการขยะมูลฝอยเปลี่ยนแปลงไปจากความเป็นจริง ซึ่งอาจจะเป็นปริมาณต่ำกว่าหรือสูงกว่า ปริมาณที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ในการจัดเก็บ ขนหรือกำจัดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวิน เติชขุนทด (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า คะแนนของการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอยู่ในระดับสูง โดยทั่วไปแล้วประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ยกเว้นขยะประเภทแบตเตอรี่ โทรศัพท์ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ ควรจัดการอบรมประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเพ็ญ ญาณจรรยา (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมการกำจัดขยะของชุมชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ของประชาชน

กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะและศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 400 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วนำแบบสอบถาม ที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ค่า Chi-square ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะและระดับการมีส่วนร่วมการจัดการ ขยะของชุมชนอยู่ในระดับสูง สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและ ตัวแปรตามนั้นพบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทที่พักมีความสัมพันธ์กับการมี ส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน โดยพิจารณาจากผลการตรวจสอบค่า ไค-สแควร์ ที่ระดับ ความเชื่อมั่น 95% (ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05)

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรเพศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลกระทบของปัญหา การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ล้วนได้รับผลกระทบไม่ว่าเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง ประชาชนทุกคนล้วนได้รับผลกระทบโดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้องค์การบริหาร ส่วนตำบลได้เข้ามามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลรวมทั้งการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และ ทางระบายน้ำ การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการที่อยู่อาศัย การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย การรักษา ความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยโรงมหรสพสาธารณะ แต่การดำเนินการ ตามภารกิจ การจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีได้ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะยังติดกับปัญหา ในการดำเนินงานหลายด้าน เช่น ปัญหาที่เกิดจากความเจริญทางสังคมขยายตัวเข้ามามีการใช้วัสดุ ที่ผลิตจากสารสังเคราะห์ขึ้นเพื่อตอบสนองความสะดวกสบาย ซึ่งเศษวัสดุเหล่านั้นเมื่อใช้เสร็จ ก็กลายเป็นของเหลือใช้จะถูกทิ้งในรูปขยะมูลฝอยที่นับวันจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาจาก การจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธี ก่อให้เกิดมลพิษสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม และเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์เชื้อโรค ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ และรูปธรรม ดังนั้นจึงส่งผลให้ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ

ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิศา นิสสัยสุข (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอ เมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเทศบาลตำบล บ้านสวน จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แล้วนำมา วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ t-test, F-test (ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-45 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาท มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยระดับมาก และมีพฤติกรรมจัดการขยะอยู่ในระดับค่อนข้างดี ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน ในส่วน ประชาชนที่มีรายได้ และความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยก ขยะมูลฝอยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น เทศบาลต้องให้ความรู้กับประชาชน ในประเด็น ประเภทขยะมูลฝอย ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณขยะในชุมชน และการแยกประเภทขยะมูลฝอย ที่ถูกต้อง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเทศบาลอาจจัดทำโครงการอบรม ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ในการคัดแยกก่อนทิ้งขึ้นมา เพื่อให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปมีความรู้และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการกำจัดขยะและคัดแยก ขยะเบื้องต้นอย่างถูกวิธี ก่อนการนำไปทิ้งลงถังรองรับขยะ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรอายุ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลกระทบของปัญหาการจัดการขยะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ล้วนได้รับผลกระทบไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุใด ประชาชน ทุกคนล้วนได้รับผลกระทบโดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลมีพื้นที่ ครอบคลุมทั้งหมด 6 หมู่บ้าน มีประชากร 3,698 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) ซึ่งใน การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน การตั้งบ้านเรือนห่างกัน บ้านเรือนแต่ละหลังตั้งอยู่ ห่างกัน โดยสภาพทั่วไปประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรม การกำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลของประชาชนกำจัดขยะเอง โดยวิธีการเผาเองตามบ้านเรือน ส่วนขยะเปียกใช้วิธีการ ผึ่งกลบ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ไม่มี รถขยะในการจัดเก็บขยะจากชุมชน จากสภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนมักทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูล

ลงพื้นดินบริเวณบ้านและในที่สาธารณะ และแหล่งน้ำต่าง ๆ ซึ่งการกำจัดขยะโดยวิธีการฝังกลบ
 ผกากลางแจ้ง และการกองบนพื้นดิน ซึ่งการผกากลางแจ้งทำให้เกิดควัน การกองบนพื้นดินทำให้เกิด
 ปัญหาในเรื่องกลิ่น แมลงวัน ทำให้น้ำเสีย และปัญหาขยะเป็นปัญหาใหญ่อันดับหนึ่งของสังคม
 ปัจจุบัน จากภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล
 ปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้น ยังมีการพัฒนาอีกเท่าใด ทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย สอดคล้อง
 กับแนวคิดเรื่องการจัดการขยะของ อติศักดิ์ ोजनाพงษ์ (2551, หน้า 43) กล่าวถึง การแก้ไขปัญหา
 ในชุมชนควรมุ่งเน้น ไปที่การลดปริมาณขยะมูลฝอยมิให้เกิดขึ้นจำนวนมาก ซึ่งการลดปริมาณ
 ขยะมูลฝอยจากแหล่งผลิตจะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยรวมที่เกิดขึ้นใน แต่ละแห่งของชุมชนได้
 ในระดับหนึ่ง อันก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น สามารถลดปริมาณสารพิษหรือสารอันตราย
 ปนเปื้อนในขยะมูลฝอยได้ ช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย
 และลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอย ผู้ผลิตหรือผู้ทิ้งขยะมูลฝอยโดยใช้
 แนวคิด 5 อาร์ (5R) ได้แก่ การลดจำนวน (Reduction) เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น
 ในอนาคตพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น เวลาที่จะไปซื้อสินค้าที่ตลาดหรือร้านค้า
 ต่าง ๆ ควรนำถุงผ้าจะเป็นถุงผ้าดิบไม่ย้อมสี เพื่อไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม และราคาถูก อาจใช้
 ตะกร้าหรือภาชนะบรรจุลักษณะอื่นที่สามารถใช้ซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง สำหรับไว้ใส่สินค้าที่จะซื้อ
 เช่นนี้จะเป็นการช่วยลดปริมาณการใช้ถุงกระดาษ และถุงพลาสติกจากร้านค้าได้ นอกจากนี้
 ควรเลือกซื้อสินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ซื้อสินค้าที่มีปริมาณมากแทนการซื้อสินค้าที่มีปริมาณ
 น้อยเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์ที่จะเกิดขึ้น การใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำสิ่งของที่
 ทิ้งเป็นขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์
 ที่แตกต่างกันไป เช่น การนำขวดใส่กาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล นำขวดใส่น้ำดื่มที่เป็นพลาสติก
 มาปลูกไม้ประดับ เป็นต้น การซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repairing) เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด
 ไม่สามารถใช้งานได้มาซ่อมแซม เพื่อให้ใช้งานได้ เช่น การซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น การแปรรูป
 กลับมาใช้ใหม่ (Recycling) เป็นการนำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่
 โดยโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การนำเศษแก้วมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ นำโลหะ
 มาหลอมผลิตเป็นกระป๋อง เป็นต้น การหลีกเลี่ยง (Rejection) เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะมูลฝอย
 อันตราย หลีกเลี่ยง การใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง หลีกเลี่ยงวัสดุที่กำลังจะขาดหาย เช่น กระป๋อง
 หรือขวดใส่ยาฆ่าแมลง ต้องหลีกเลี่ยงการนำมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหารหรือน้ำดื่ม ถุงพลาสติก
 ใส่ของที่ใช้แล้ว ต้องหลีกเลี่ยงการนำมาใส่อาหารร้อน ขนมครก ก๋วยเตี๋ยว กุ้งชุบแป้งทอด
 หลีกเลี่ยงการใช้โฟม เป็นต้น

4. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลกระทบของปัญหาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ล้วนได้รับผลกระทบไม่ว่าจะมีการศึกษาอยู่ในระดับใด หากอยู่ในพื้นที่เดียวกันประชาชนทุกคนล้วนได้รับผลกระทบโดยเท่าเทียมกัน ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณการผลิตขยะที่เพิ่มขึ้นซึ่งจากสถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2556 มีปริมาณขยะมูลฝอย ถึง 26.77 ล้านตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียง 7.2 ล้านตันที่เหลือเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้เพียง 5.1 ล้านตัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของประชาชน โดยขยะชุมชนที่เกิดขึ้น สามารถจำแนกตามองค์ประกอบได้ 4 ประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป โดยขยะแต่ละประเภทจะต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการ อันประกอบไปด้วย 1) การลด และการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด 2) การเก็บรวบรวม 3) การเก็บกัก 4) การขนส่ง 5) การแปรสภาพ 6) การกำจัดหรือทำลายด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ภายใต้หลักการการลดปริมาณขยะและการใช้ซ้ำ (Reduce and reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การผลิตพลังงาน (Energy recovery) และการกำจัดขั้นสุดท้าย (Final disposal) (ปิยะชาติ ศิลปะสุวรรณ, 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของนิจันรันตร์ สัม โອซา (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้ต้องขังที่อาศัยอยู่ในเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 336 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 18-28 ปี ระดับการศึกษา ชั้นประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้างก่อนต้องโทษ ระยะเวลาต้องโทษ 1 เดือน-10 ปี 11 เดือน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ผู้ต้องขังมีระดับพฤติกรรมในการจัดการขยะในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมากที่สุด รองลงมา ด้านการเลือกซื้อและเลือกใช้ และด้านการจัดการขั้นสุดท้าย จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการจัดการขยะของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาการต้องโทษแตกต่างกันจะมีระดับพฤติกรรมในการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเห็นควรเป็นเรือนตัวอย่างหรือเรือนจำต้นแบบ

และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขัง โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ความรู้ในเรื่อง ปัญหาขยะ ขยะมีพิษ และแนวโน้มของขยะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายในอนาคต หากการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขาดความต่อเนื่อง เปรียบเทียบการจัดการขยะในเรือนจำใกล้เคียง เพื่อให้เกิดพัฒนาการ ในการดำเนินงาน เช่น การใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการกำจัดขยะ ให้เรือนจำส่งเสริมการนำ ขยะรีไซเคิลมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เช่น นำขยะมาทำผลิตภัณฑ์หรือของชำร่วย โดยจัดหา บุคคลที่มีความรู้ และความคิดสร้างสรรค์มาสอนผู้ต้องขัง และจัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ ของเรือนจำต่อไป

5. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลกระทบของปัญหา การจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลล้วนได้รับผลกระทบไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด หากอยู่ในพื้นที่ เดียวกัน ประชาชนทุกคนล้วนได้รับผลกระทบโดยเท่าเทียมกัน จากปัญหาขยะมูลฝอยที่กล่าวแล้ว ข้างต้น ขยะมูลฝอยยังส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเกือบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม-การเมือง ด้านสุขอนามัย-สิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ รัฐต้องใช้งบประมาณ จำนวนมากในการกำจัดขยะมูลฝอย พร้อมกันนั้นขยะมูลฝอยยังทำลายทัศนียภาพที่สวยงาม มีกลิ่นเหม็นและยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวหรือมูลค่าของที่ดินในบริเวณที่มีขยะมูลฝอย ก็จะต่ำลงด้วย ปัญหาด้านสังคม-การเมือง ได้แก่ สังคมแตกแยก มีการแบ่งชั้นระหว่างคนจน และคนรวย ระหว่างอาชีพทำความเข้าใจความสะอาด เก็บขยะมูลฝอยกับอาชีพอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ปัญหา ความไม่เสมอภาค ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมเกิดขึ้น เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน ในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนไม่ยอมให้รัฐมาใช้บริเวณพื้นที่ใกล้บ้านในการกำจัด ขยะมูลฝอย หรือเกิดความขัดแย้งกันเองระหว่างผู้มีผลประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งจะ เป็นเหตุนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ทุจริตของภาครัฐได้ และจะเป็นปัญหาของประเทศต่อไป ปัญหา ด้านสุขภาพอนามัย-สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ระบบนิเวศเกิดความไม่สมดุล เกิดมลพิษทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางน้ำ อากาศ หรือในดิน ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดโรคร้ายไข้เจ็บขึ้น เพราะขยะมูลฝอย เป็นแหล่งสำคัญที่เป็นพาหะนำโรคนิเวศต่าง ๆ มาสู่ประชาชน เป็นต้น (คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548, หน้า 56-68)

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษรา สร้างสุขดี (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมี ส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของ ผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ศึกษา คือ ผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t-test และ One-way ANOVA ผลจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของ ผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี ในด้านการวางแผนอยู่ในระดับน้อย ในด้าน การปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก และพบว่า ผู้อาศัย ในมณฑลทหารบกที่ 14 ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี เนื่องจากหน่วยงาน มณฑลทหารบกที่ 14 ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดการมูลฝอย อีกทั้งมีนโยบาย ที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลา ที่พักอาศัย และอาชีพของผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 เพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย ด้านการวางแผนด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกัน และระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยของผู้อาศัยอยู่ในมณฑลทหารบกที่ 14 กับการมีส่วนร่วม ในการจัดการมูลฝอยด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลไม่แตกต่าง กัน แต่ระดับความรู้แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้านการวางแผนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 ที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับ ด้านการวางแผนอยู่ในระดับดี มีส่วนร่วมในการวางแผนน้อยกว่าผู้อาศัยอยู่ในมณฑลทหารบกที่ 14 ที่มีระดับความรู้ปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

6. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามตัวแปรรายได้ ต่อครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหา การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลล้วนได้รับผลกระทบไม่ว่าประชาชน ในเขตพื้นที่มีรายได้ต่อครัวเรือนมากหรือน้อยล้วนได้รับผลกระทบจากการกำจัดขยะเนื่องจาก ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ไม่มีรถเก็บขยะในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยจากชุมชน เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องส่งผลให้ปริมาณขยะที่มากขึ้นทุกวันสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรนิภา บุคตะสุ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และความพึงพอใจของประชาชนต่อการกำจัด ขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน ในเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 381 ตัวอย่างสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าสถิติ t-test, F-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้และความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เรื่อง

การกำจัดขยะอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 45.40 รองลงมา คือ มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.65 และมีความรู้อยู่ในระดับดี ร้อยละ 19.95 การศึกษาความพึงพอใจต่อการกำจัดขยะพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านการบุคลากรมากที่สุดและมีความพึงพอใจในด้านสถานที่จัดวางถังขยะและที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะน้อยที่สุด ส่วนประชาชนที่มี เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุ อาชีพและความรู้ที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ทางเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ส่งเสริมให้มีการสอน และฝึกอบรมในเรื่องวินัยการกำจัดขยะ การจัดการขยะ และการคัดแยกขยะที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนและจัดทำผังเมืองเพื่อเตรียมพื้นที่ไว้สร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งอย่างน้อยต้องเพียงพอรองรับการกำจัดขยะในอีก 5-10 ปีข้างหน้า รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาระบบกำจัดขยะจากชุมชน ขยะอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ขยะติดเชื้อให้ได้มาตรฐาน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boadi and Kuitunen (2003, pp. 211-218 อ้างถึงใน พรเพ็ญ ญาณจรรยา, 2553, หน้า 44) การจัดการขยะมูลฝอยในเมือง Accra ประเทศกานา ไม่ค่อยมีความเหมาะสม เนื่องจากไม่มีการควบคุมการขยายตัวของชุมชน และปริมาณขยะมูลฝอยที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังขาดแคลนงบประมาณ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งองค์กรที่มีประสิทธิภาพทำให้เป็นปัญหาของเมืองในการจัดการ และการกำจัดขยะมูลฝอย ปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองนี้ที่สำคัญ เนื่องจากข้อจำกัดในการเก็บขยะมูลฝอยตามบ้านเรือน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่บุคคลมีรายได้น้อย ขยะจะถูกทิ้งเกลื่อนกลาดตามหน้าบ้านเรือน ส่วนในกลุ่มมีรายได้น้อย และปานกลางมีประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการและเชิงวิชาการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรดำเนินการดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ควรกำหนดนโยบายให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย โดยเน้นปัจจัยสำคัญที่มีผล

ต่อปริมาณขยะในพื้นที่ โดยส่งเสริมความรู้และเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการใช้ซ้ำให้มากยิ่งขึ้น

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ควรจัดให้มีโครงการประกวดหมู่บ้านต้นแบบ การจัดการขยะของแต่ละหมู่บ้าน ในการบริหารจัดการขยะแบบคัดแยกจากต้นทาง และการจัดการ ขยะอย่างเป็นระบบและถูกวิธี ส่งผลให้พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล เป็นต้น แบบแห่งการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการลดจำนวน ควรรณรงค์ให้ประชาชนเลือกซื้อ สินค้าที่ไม่ต้องใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น

2.2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการใช้ซ้ำ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเลือกซื้อ ถ่านไฟฉายชนิดที่ชาร์จได้ เพื่อลดปริมาณขยะที่เป็นพิษหรือให้ความรู้ในการจัดการขยะที่มีพิษ

2.3 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ ควรส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้าน มีความรู้หรือเผยแพร่ความรู้ในการซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ชำรุด เช่น กระตุมหาย ซิบแตกหรือขาด เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่เสมอหรือทางองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล จัดบริการซ่อมเครื่องไฟฟ้า หรือเฟอร์นิเจอร์ฟรีให้กับประชาชนเพื่อลดปริมาณขยะ

2.4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ ควรส่งเสริมหรือจัด ประกวดการจัดการขยะในการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ เช่น เก็บกระดาษ โลหะ ขวดแก้ว พลาสติก เพื่อนำไปขาย เป็นต้น

2.5 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการหลีกเลี่ยง องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ควรรณรงค์การลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในบริบท ด้านอื่น ๆ เช่น ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นต้น

3.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน
กับหน่วยงานอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2546). *ประกาศกรมควบคุมมลพิษเรื่อง หลักเกณฑ์ทางวิชาการเกี่ยวกับ คุณลักษณะของถุงพลาสติกใส่นูลดฟอยและที่รองรับนูลดฟอยแบบพลาสติกที่ใช้ในที่ สาธารณะและสถานสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2548). *แนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและใช้ประโยชน์ขยะนูลดฟอย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2556). *สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2556*. เข้าถึงได้จาก <http://www.pcd.go.th/public/News/GetNewsThai.cfm?task=lt2014&id=17119>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2541). *การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม*. นนทบุรี: เอ็นไวร์ คอนเซ็ป.
- กฤษณี คำชาย. (2544). *จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏสวนสุนันทา.
- เกษรา สร้างสุชาติ. (2552). *การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของผู้อาศัยในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิท พวงงาม. (2548). *การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมติใหม่ในอนาคต (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2548). *การจัดการขยะมูลฝอย*. เข้าถึงได้จาก <http://www.ph.buu.ac.th> fort 80
- ดวงใจ ปินตามูล. (2555). *การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นิจนรินทร์ สัมโอชา. (2552). *ความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ต้องขังใน เรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญกร ชีวะธรรมานนท์. (2552). *ความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปณิดา นิสสัยสุข. (2552). *ความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปภาวิน เหน็ดขุนทด. (2554). *พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา*. ปัญหาพิเศษวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ปรเมษฐ์ ห่วงมิตร. (2550). *พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญหาจากขยะมูลฝอย*. (2552). เข้าถึงได้จาก: http://www.tungsong.com/Environment/Garbage_n/garbage_07.html
- ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ. (2557). *ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- พรเพ็ญ ญาณจรรยา. (2553). *การมีส่วนร่วมการกำจัดขยะของชุมชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัทธยา ยิ่งยี่น. (2552). *ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะของพนักงานในสำนักงาน: กรณีศึกษาสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมเคอเว็ซซีดี จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิภัทร แสงสินธุสร. (2550). *การศึกษาระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พริยุดม วรรณพฤกษ์. (2555). การปรับปรุงนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- วลัยพร สกุดพอง. (2551). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง มาบตาพุด จังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิษุ หวลประไพ. (2552). ความคิดเห็นและพฤติกรรมของประชาชน เรื่อง การจัดการขยะในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2541). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม: มูลฐานทางพฤติกรรม เพื่อการออกแบบและวางแผน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). บทสรุปผู้บริหาร โครงการศึกษาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนระดับประเทศ. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2543). รายงานผลการศึกษารายการปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สำนักทะเบียนอำเภอบางปะกง. (2556). รายงานประจำปี 2555. ฉะเชิงเทรา: สำนักทะเบียนอำเภอบางปะกง.
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2555). ความรู้ด้านการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_3R.htm
- สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. (2556). คู่มือแนวทางจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: มาตาการพิมพ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล. (2556). แผนพัฒนาสามปี ปี 2557-2559. ฉะเชิงเทรา: องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล.
- อดิศักดิ์ โรจนางษ์. (2551). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอินทรีย์ในอุทยานแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานแห่งชาติกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

อนันต์ ศิริพงษ์วัฒนา. (2552). *ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบางบึง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรนิภา บุคตะสุ. (2552). *ความรู้และความพึงพอใจของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อาณัติ ต๊ะปินตา. (2553). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Yamane, T. (1967). *Statistic: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล
อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ

ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชน

จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

21-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.

อนุปริญญา หรือ ปวส.

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

รับจ้าง

ค้าขาย

เกษตรกร

ธุรกิจเอกชน

ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ

อุตสาหกรรมในครัวเรือน

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้สุทธิต่อเดือน

น้อยกว่า 10,000 บาท ลงมา

10,001-20,000 บาท

20,001-30,000 บาท

30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชน
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย   ในช่องด้านขวามือตามความเป็นจริงมากที่สุด

ความรู้พฤติกรรมในการกำจัดขยะ	ระดับการปฏิบัติจริง				
	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อย	ปาน กลาง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย
ด้านการลดจำนวน					
1. ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะ มากเกิดความจำเป็น					
2. ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ต้องใช้ ถุงพลาสติกเกิดความจำเป็น					
3. ท่านนำตะกร้าหรือถุงผ้าไปใส่ ของเวลาจ่ายตลาด					
4. ท่านบอกกล่าวให้สมาชิกภายในบ้าน เพื่อช่วยกันลดขยะ					
5. ท่านเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบ ใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ					
ด้านการใช้ซ้ำ					
6. ท่านนำถุงพลาสติกไม่ใช้แล้วมาใส่ ขยะ					
7. ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวด แก้วท่านนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้					
8. ท่านเลือกซื้อถ่านไฟฉายชนิดที่ชาร์ต ใหม่ได้					
9. ท่านมักนำกระป๋องพลาสติกมาปลูก ต้นไม้					
10. ท่านมักนำขวดกาแฟที่หมดแล้วมา ใส่น้ำตาลหรือลูกอม					

ความรู้พฤติกรรมในการกำจัดขยะ	ระดับการปฏิบัติจริง				
	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ น้อย	ปาน กลาง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย
ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่					
11. ท่านนำเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่					
12. ท่านซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ชำรุด เช่น กระดุมหาย ซิบแตก หรือขาด เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่เสมอ					
13. ท่านซ่อมแซมเฟอร์นิเจอร์ในบ้านเสมอเพื่อให้ใช้งานได้ปกติ					
14. ท่านซ่อมแซมยานพาหนะให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้เสมอ ถ้าไม่พร้อมที่จะซื้อใหม่					
การแปรรูปกลับมาใช้ใหม่					
15. ท่านสนับสนุนและใช้สินค้าที่ทำจากขยะเหลือทิ้งเป็นถังรองรับขยะจากยางรถยนต์					
16. ท่านมักเก็บเศษไม้ที่เหลือทิ้งนำมาประกอบเป็นเก้าอี้, โต๊ะ หรือของใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน					
17. ท่านมักเก็บรวบรวมฝากระป๋อง เครื่องดื่มน้ำอัดลมเพื่อนำไปบริจาคเพื่อทำขเทียม					
18. ท่านมักเก็บขยะที่เป็น กระดาษ โลหะ ขวดแก้ว พลาสติก เพื่อนำไปขาย					
19. ขยะประเภท ก่อ่งกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ ท่านได้เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานอีก					

ความรู้พฤติกรรมในการกำจัดขยะ	ระดับการปฏิบัติจริง				
	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ น้อย	ปาน กลาง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ เลย
ด้านการหลีกเลี่ยง					
20. ครอบครัวของท่านหลีกเลี่ยงใช้ สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง					
21. ไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เคยบรรจุสารเคมี อันตรายมาใส่อาหารหรือน้ำดื่ม					
22. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภท หลอดนีออน และกระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉายก่อนทิ้งในถังขยะ					
23. ถ้าเป็นไปได้ท่านไม่ยอมใช้ กล่องโฟมบรรจุอาหาร					
24. ท่านหลีกเลี่ยงการนำถุงพลาสติกที่ใช้ แล้วกลับมาใส่อาหารร้อน ๆ ใหม					